БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫН!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ
ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

52 (4944) | 1946 он, мартын 9, суббото | Сэн 20 мүнгэн

Парти болбол манай ажаүйлэдбэриин хэмжээе, жэшээлхэдэ, сэрэгэй урда тээхи хэмжээнтэй сасуулбал гурба дахин үргэхэ арга-боломжо бидэндэ үгэхэ байhан арадай ажахын тиимэ хүсэтэ шэнэ дэбжэлтые эмхидхэхэ бодолтой байна.

И. Сталин.

Партактивай суглаануудые политическэ дээдэ хэмжээндэ үнгэргэхэ

ВКП(б)-гэй обкомой hаяхан болоhон XXII пленум болбол «Республикын колхозуудаар малай үбэлжэлгын ябаса тухай» асуудалаар ВКП(б)-гэй обкомой секретарь нүхэр Б. Л. Лобсановай ба «Хабарай тарилгада бэлэдхэхэ ба тэрээниие үнгэргэхэ тухай» асуудалаар БМАССР-эй Арадай Комиссарнарай Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр С. М. Ивановой элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсээд, дэлгэрэнгы шиидхэбэринүүдые баталhан байгаа.

Мүнөө аймаг ба районуудаар партиин айкомуудай ээлжээтэ пленумүүд, зарим газарнуудта аймагай партийна активуудай суглаанууд боложо, ВКП(б)-гэй обкомой пленумэй шиидхэбэриие зүбшэн хэлсэжэ, тэрээнhээ дулыдаhан зорилгонууд тушаагаа хэмжээ-ябуулгануудые хараалжа байна. Хориин, Бичурын, Баргажанай, Зэдын, Мухаршэбэрэй, Кабанскын, Прибайкальска болон бусад хэдэн аймагуудаар партиин айкомуудай пленумүүд ба партактивуудай суглаанууд болобо. Энэ болоhон суглаанууд гол түлэб политическэ дээдэ хэмжээндэ үнгэрөө. Тус пленумүүд ба суглаануудта хабаадалсаhан коммунистнууд болбол Москва городой Сталинска hунгуулиин округой hунгагшадай hунгуулиин урда тээхи суглаан дээрэ хэлэhэн арадуудай агуу вождь нүхэр И. В. Сталинай түүхэтэ үгэhөө зүб тобшолол хэжэ. большевистскэ шүүмжэлэлгые нюур сабшалгүйгөөр эрхилхэ зуураа, партийна ба советскэ, илангаяа газартаряалангай органуудай хүдэлмэриэхи ехэхэн дутуу дунда зүйлнүүдые элирүүлнэ.

Жэшээлхэдэ, ВКП(б)-гэй Кабанскын айкомой пленум дээрэ иимэ ушар элирүүлэгдэбэ: тус аймагай XVII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд малай үбэлжэлгые нилээдгүй амжалтатайгаар үнгэргэхэhөө гадна үбhэ тэжээлээ нарин тооор гаргашалжа алмаха зуураа, нэгэшье толгой адуу мал гээлтэ хоролтодо оруулаагүй байха юм. Тиин, хүжүүдань оршодог hуубан Кировэй нэрэмжэтэ ба «Победа» гэжэ колхозуудта адуу малай. хорогдолгоо эхэ малай hубайраха ба үхэхэ ушарнууд ехэ хэмжээндэ хүрөөд, үбhэ тэжээлээр мүнөөнhөө дутажа эхилээ. Энэ хоёр баримта халаа олонхи колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хоёр ондоогоор колхозойнгоо хүтэлбэрилдэгынь эли тодоор харуулна.

Байкало-Кударын аймагай колхозуудаар малай үбэлжэлгэ тиимэ гэшэгүй hайнаар үнгэргэгдэжэ, нарай малhаа гадна эхэ малнууд олоор гээлтэ хоролтодо орожо байhан ушарнуудые партиин айкомой IV пленум дээрэ элирүүлэгдэбэ. Янгажан энэ аймаг соо 400 толгой малнууд hубайрhан байгаа. Энэ баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, энэ аймагай партийна организацинуудай малажалай тушаа анхарал оролдолгоёо hулатхажа, малшадай дунда ниитэ-политическэ ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие хангалтагүйгөөр хэжэ байhаниинь эли тодоор харуулна гээшэ. ВКП(б)-гэй зарим айкомуудай ба аймгүйсэдкомуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд болбол зарим нэгэн амжалтануудаараа толгойhоо эрьехэн мэтэ малажалай тушаа болотор анхарал хүтэлбэри үгэхэ ябадалаа hуладхаhаншье ушарнууд бии.

ВКП(б)-гэй обкомой пленум болбол малай үбэлжэлгэ республикын колхозуудаар, илангаяа Түнхэнэй, Кударын, Яруунын, Ториин, Бичурын, Зэдын ба Мухаршэбэрэй аймагуудай колхозуудаар хангалтагүйгөөр үнгэргэгдэжэ байна гэжэ өөрынгөө шиидхэбэри соо сэхэ зааhан байгаа. Энэнь тон зүбтэй. Юундэб гэхэдэ, Мухаршэбэрэй аймагай колхозуудаар гансахан январь hара соо 200 шахуу толгой мал үхэhэн байна. Мүн Түнхэнэй, Кударын, Ториин, Бичурын ба Яруунын аймагуудай колхозуудаар малай үбэлжэлгэ тон хангалтагүйгөөр үнгэргэгдэхэhөө гадна, адуу малай гээлтэ хоролтодо орохо ябадал ехэхэн хэмжээндэ хүрэhэн байгаа.

Республикын олонхи аймагуудай колхозуудаар үбhэ тэжээлые наринаар бүридхэхэ, тэрээниие графигай ёhоор гаргашалха, хэрбээ тэрэ графигые зохёогоо hаа, энээнээ бэелүүлхэ ябадал сахигдаагүй. Жэшээнь, Түнхэнэй аймагай «Путь Ленина» гэжэ хүдөө ажалай артелиин малшад 4200 центнер үбhэ тэжээл графигhаань үлүүлэн гаргашалhан байха юм. Тэрэшэлэн Зэдын, Яруунын болон бусад аймагуудай колхозуудта үбhэ тэжээл гамтайгаар гаргашалха, тул абалгые эмхитэй гуримтайгаар үнгэргэхэ, ехэ малнуудые ороондо оруулха гэхэ мэтын шухала хүдэлмэринүүд тон хангалтагүйгөөр ябуулагдана.

Ториин, Закаменай, Кабанскын ба Иволгын аймагуудай олонхи колхозууд нёдондо жэлдэ хабарай тарилгада бүрин түгэс бэлэдхэл хангажа, үбэлэй үедэ агротехническэ хэмжээ-ябуулганудые хэхэ түсэбөө саг болзор соонь дүүргэжэ шадаhанайнгаа ашаар, үнгэрэгшэ 1945 ондо сагай уларилай хэдышье муу байhаншье hаань, бусад аймагуудта орходоо ороohото ба овошьно культурануудай үндэр баян ургасые түйлаhан байна.

Тиибэ ябашье манай энэхи колхозууд хабарай тарилгада тон хангалтагүйгөөр бэлэдхэнэ. hүүлэй мэдээгээр үрhэ хааха түсэбөө оройдоо 36.1 процент дүүргээд байха юм. Тэрэшэлэн хаагдаhан үрhэеэ сэбэрлэхэ, тэрэниие тарилгын кондицида хүргэхэ, үбэлэй үедэ хэгдэхэ агротехническэ хэмжээ-ябуулганудые дүүргэхэ, хүдөө-ажалай машина зэмсэгүүдые саг болзор соонь эрхим hайн шанартайгаар заhабарилха гэхэ мэтын хүдэлмэри холо дүүргэгдээгүй байханъ саашадаа зааханшье тэсэмээр бэшэ болоно.

Дээрэ харуулагдаhан баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, олонхи аймагуудай, тэрэ тоодо колхозууд, МТС-үүд болон совхозуудай дэргэдэхи партийна эхин организацинуудай СССР-эй Верховно Соведтэ hунгалтануудые хэхэ үедэ ба нүхэр Сталинай түүхэтэ үгын харюуда дэлгэрhэн патриотическэ хүдэлөөниие зүб замаарынь хүтэлбэрилжэ, улам саашань бэхижүүлхэ хэрэгые хангалтагүйгөөр бэелүүлжэ байhаниинь эли тодоор гэршэлнэ. Тарбагатайн аймагай олонхи партийна эхин организацинууд нүхэр И. В. Сталинай түүхэтэ үгые ажалшан арадтаа үшөө мүнөө хүртэр ойлгуулжа эхилээгүй байhан зандаа.

Ушар иимэhээ мүнөө болохо байhан партиин айкомуудай пленумүүдые политическэ дээдэ хэмжээндэ үнгэргэжэ, большевистскэ шүүмжэлэлгые үргэнөөр эрхилхэтэеэ хамта, дутуу дунда зүйлнүүдые ябуул усадхаха зайлашагүй.

Мүнөөнhөө эхилэгдэхэ хэрэг

БМАССР-эй 25 жэлэй ойдо бэлэдхэл

Манай Бурят-Монголой республикын байгуулагдаhанhаа хойшо 25 жэл гүйсэhэнэй ойе манай республикын арад зон 1948 ондо үнгэргэхэ байна. Түүхэтэ энэ хорин табан жэл соо манай арадай түйлаhан амжалтанууд айхабтар ехэ юм. Эдэ бүгэдые өөhэдынгөө шэнэ-шэнэ зохёолнуудта харуулха ябадал манай литература ба искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй хүндэтэ хэрэг болоно.

Манай зоной хорин табан жэл соо хүдэлмэри ба эрдэм культура дээрэ туйлаhан амжалтануудые тон үндэр шанартай уран hайхан зохёол, спектакль, кинонууд дээрэ харуулха бэлэн хэрэг бэшэ. Тиимэhээ энэ харюусалга ехэтэ хүндэтэ уялгаа дүүргэхэеэ манай уранзохёолшод, уранзурагшад, театрын коллективүүд болон композиторнууд мүнөөнhөө эхилхэ ушартай болоно.

Саяхан манай республикын уранзохёолшодой үргэн суглаан дээрэ энэ асуудал хэлсэгдэhэн байна. Тэрэ суглаанда хабаадагшад, хуушанай уранзохёолшо Хоца Намсараев, поэдууд П. Галсанов, И. Ким. Ц. Галтухин, А. Бальбуров, А. Толстихин гэгшэд энэ ажал мэнэ гэhээр эхилжэ, шэнэ-шэнэ зохёолнуудые бэшэхэ гэжэ шиидэбэ.

Мүн энэ арадай түүхэтэ hайндэртэ бэлэдхэхэдээ искусствын бүхы хүдэлмэрилэгшэд өөhэд дундаа дүршэл мэргэжэлээ андалдан, творческо халуун холбоотой хүдэлмэрилхэ ёhотой гэжэ тус суглаанда хабаадагшад хэлсэбэд.

Уранзохёолшодой эхилhэн энэ hайн үүсхэлые манай Бурят-Монголой Ленинэй орденто гүрэнэй хүгжэмтэ драмын театрын коллектив дундаа хэлсэжэ, өөhэдынгөө зорилгонуудые хараалха ушартай. Мүн композиторнууд ба уранзурааша д энэ хэрэгтэ халуунаар хандан оролсохо байха гэжэ найдагдана.

Литература ба искусствын бүхы хүдэлмэрилэгшэд өөhэдынгөө хэхэ түсхай түсэбүүдые зохёожо, энэ ажалаа мэнэ гэhээр эхилхэ ёhотой. Хүн бүхэнэй хэхэ байhан ба хэхэ ажалнуудые болон тиимэр шэнэ хэмжээ-ябуулгануудай хэгдэhэн тухайда республикын газетэнүүдэй хуудаhанууд дээрэ гэрэлтүүлэн харуулжа байха шухала.

Иранай премьер-министр г-н Кавам-эс-Салтане гэгшын хүндэлэлдэ СССР-эй Арадай Комиссарнарай Соведэй Түрүүлэгшэ И. В. Сталин обед үгэбэ

Мартын 5-да Иранай премьер министр г-н Кавам-эс-Салтане гэгшын хүндэлэлдэ СССР-эй Арадай Комиссарнарай Соведэй Түрүүлэгшэ И.В.Сталин Кремль соо обед хэбэ.

Обед дээрэ г-н Кавам-эс-Салтанэ, г. г. Д. Амери, Г. Саях,Р. З. Шафаг, Х. Дорри, Х. Пирназар, С. Асади, А. Г. Никпур, А. Этесами Д. Тафазолли, Нури, Касем Массуди ба Резави гэгшэд байба.

Советскэ талаhаа обед дээрэ В. М. Молотов, А. И. Микоян, А. А. Жданов, Л. П. Берия, Г. М. Маленков, В. Н. Меркулов, флодой адмирал Н. Г. Кузнецов, Н. А. Булганин, А. Я. Вышинский, СССР-эй Ирандахи элшэн сайд И. В. Садчиков, Советскэ Союзай маршал С. М. Буденный, армиин генерал А. И. Антонов, авиациин главна маршал А. А. Новиков, генерал-полковник Ф. И. Голиков ба СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Арадай Комиссариадай харюусалгата сотруднигууд байлсаба.

Нүхэд В. М. Молотов, А. А. Андреев, Н. М. Шверник ба А. А. Ждановта ордену уд барюулагдаба

Мартын 6-да, Кремль соо СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр М. И. Калинин нүхэд В. М. Молотов, А. А. Андреев, Н. М. Шверник ба А. А. Ждановта орденуудые барюулба.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ правительствын даалгабариие амжалтатайгаар дүүргэhэн түлөө шагнагдаhан нүхэр В. М. Молотовто Ленинэй орден барюулагдаба.

Парти ба советскэ арадай урда гайхамшагта шэн габьяатай түлөө 50 наhа хүрэhэн үдэрөө шагнагдаhан нүхэр А. А. Андреевтэ Ленинэй орден барюулагдаба.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ ажаүйлэдбэриие, барилгые ба транспортые хүдэлмэриин хүсөөр хангаха тушаа правительствын даалгабариие амжалтатайгаар дүүргэhэн түлөө шагнагдаhан нүхэр Н. М. Шверниктэ Ленинэй орден барюулагдаба.

Парти ба советскэ арадай урда гайхамшагта шэн габьяатай түлөө 50 наhа хүрэhэн үдэрөө шагнагдаhан нүхэр А. А. Ждановта Ленинэй орден барюулагдаба. (ТАСС).

ВОЖДИИН ҮГЭДЭ БОДОТО ХЭРЭГЭЭР ХАРЮУСАХАБДИ

ВКП(б)-гэй Кяхтын айкомой IX-дэхи пленум дээрэhээ

КЯХТА, мартын 5. (Телефоноор абтаба). ВКП(б)-гэй айкомой IX пленум болбо.

Пленум дээрэ «ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой 22 пленумэй дүн ба аймагай партийна организациин зорилгонууд» гэhэн асуудалаар ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр Б. Шагдыров элидхэл хэбэ. Элидхэлшэ болбол өөрынгөө элидхэл соо аймагай колхозуудай дунда социалистическэ мүрысөөнэй долгин үдэр ерэхэ бүри үргэдэжэ, сталинска дүрбэдэхи табанжэлэй түрүүшын жэл болохо 1946 он соо адуу малаа нилээдгүй олошоруулха, тэдэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, тул абалгые эрхимээр угтаха малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ зорилгонуудые нэрэтэйгээр бэелүүлhэн байна гэжэ хэлэбэ.

1946 оной январиин 1-эй мэдээгээр малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэбые бүхы аймагаараа адуу морёор—80 процент, эбэртэ бодо малаар—98 процент хони ямаагаар—103,9 процент дүүргэhэн байгаа.

Аймагай зарим колхозууд, жэшээлхэдэ, «Улаан Табангут», Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд болбол 1946 оной январиин 1-эй дүнгөөр малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэбые бүхы түрэлөөрынь үлүүлэн дүүргэhэн байна. Мүн тэрэшэлэн «Пограничник», «Улаан-Субуктуй» ба Калининай нэрэмжэтэ колхозууд адуу мал үсхэбэрилхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэhэн байна. Гэбэшье, зарим колхозууд малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб тон хангалтагүйгөөр дүүргэжэ байна гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Малажалда хайша хэрэгээр хандаhанайнгаа эсэстэ малай олоороо үхэхэ хорохо болон эхэ малай hубайраха ябадалнууд үзэгдэнэ. Илангаяа Энгельсын, Ворошиловай (Усть Киран) нэрэмжэтэ колхозуудай адуу морилой, эбэртэ бодо малай, хони ямаалай тоо толгой үнгэргэгшэ жэл соо олошороо бэшэ, харин ехээр хороhон байха юм.

1945 ондо олон колхозуудта эхэ малай hубайраха ба хорохо ябадалнууд ехээр гараhан дээрэhээ, тус аймаг мал үсхэбэрилхэ түсэбөө адуу морёор ба эбэртэ бодо малаар дүүргэжэ шадаагүй байшоо Тэрээнhээ гадна, 1945—46 онуудта малай үбэлжэлгые хангалтагүйгөөр үнгэргэжэ байна. Мүнөө болтор зарим колхозуудаар адуу малай хорохо ба шоно эдюулхэ ябадалнууд зогсоогдоогүй. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэлэй гансахан хоёр hарын турша соо энэ аймагай колхозуудаар 7 толгой адуу морин, 5 толгой эбэртэ бодо мал, 25 толгой хони ямаан хороhон, мүн 8 толгой адуу морин, 1 эбэртэ бодо мал шоно до эдюулэhэн байха юм. Илангаяа Энгельсын нэрэмжэтэ колхоздо, «Красная Знамя» гэжэ колхоздо адуу малай хорохо ба хүсэ шадалаа буураха, шоно до эдюулхэ ябадалнууд ехээр гараба.

Эдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ба партийна эхин организацинууд болбол адуу малые үсхэбэрилхэ, харууhалха ба тэжээхэ хэрэгтэхи хэдэн олон тэсэшэгүй дутуу дундануудые шадаал hаа түргэнөөр усадхаха уялгатай болоно.

Мүн тэрэшэлэн аймагай олонхи колхозууд болбол үбhэ тэжээл үлүүлэн гаргашална. Бүхы аймагаараа 1946 оной январиин 1-hээ февралиин 15 болтор 2077 центнер үбhэ тэжээл үлүүлэн гаргашалhан баримтанууд бии. Кировэй, Ульяновай нэрэмжэтэ, мүн «Улаан-Субуктуй» колхозууд халаа үбhэ тэжээл гамтайгаар хэрэглэжэ шадаагүй тэрэниие зүбөөр гаргашалха ябадалые нарин нягтаар химгадаагүй, үбhэ тэжээл гаргашалха тушаа тодорхой тоо бүридхэл хэжэ шадаагүй шалтагаануудhаа мүнөө үбhэ тэжээлээр дутаха ябадалнууд үзэгдэжэ эхилбэ,—гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ. Ворошиловай нэрэмжэтэ ба «Красное Знамя» колхозуудаар морин унаа үсхэбэрилхэ ябадал тон хангалтагүй дүүргэгдэнэ.

Нүхэр Шагдыров болбол саашань хабарай тарилгын бэлэдхэл тушаа тогтон хэлэбэ. Манай аймагта хабарай тарилгын бэлэдхэл тон хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Зарим колхозууд аяар мүнөө хүртэр хабарай тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэриие хүсэд эхилээгүй. машина зэмсэг болон хомут тоногуудай заhабарилгые дүүргээгүй байха юм. Жэшээлхэдэ, «Пограничник» Ворошиловай ба Калининай нэрэмжэтэ колхозуудта хабарай тарилгын бэлэдхэл тон муугаар ябуулагдана. Эдэ колхозууд агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые тон hулаар дүүргэнэ. Мүнөө наг шэбхэ шэрэхэ түсэб оройдоо 30 процент, шубуунай аргал суглуулха түсэб 15 процент дүүргэнэн байна,—гэбэ.

Кяхтын МТС-эй коллектив болбол трактор болон хүдөө-ажалай машинануудые заhабарилха түсэбөө оройдоо 60 процент дүүргэбэ,—гэжэ тэмдэглэбэ.

Элидхэлшэ нүхэр Шагдыров болбол элидхэл соогоо нүхэр И. В. Сталинай үгэ ба партийна организацинуудай зорилгонууд тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэхэ зуураа, өөhэдынгөө хүдэлмэриин дутуу дунда зүйлнүүдые дары усадхаха тушаа зорилгонуудые зааба.

Пленум дээрэ арадуудай агуу вождь нүхэр И. В. Сталинай түүхэтэ үгые колхознигуудта үргэнөөр ойлгуулха, дутуу дундануудаа дары усадхаха гэхэ мэтын шухала-шухала хэмжээ-ябуулгануудые хараалhан дэлгэрэнгы шиидхэбэри баталан абаба.

Тус пленум дээрэ үгэ хэлэhэн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организациин секретарь нүхэр Брыкова, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Ширшов, Энгельсын нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организациин секретарь нүхэр Филиппов, ВКП(б)-гэй айкомой кадрые эрхилхэ секретарь нүхэр Федоров ба бусад баранаа нүхэр И. В. Сталинай программата үгые ВКП(б)-гэй ЦК-гэй ба партиин обкомой заабариин ёhоор гүнзэгыгөөр шудалха тушаа тогтон хэлэхэ зуураа, дутуу дундануудаа дары усадхажа, хамаг бүхы хүдэлмэреэ hайжаруулха гэhэн тодо hонор дурадхалнуудые оруулhан байгаа.

Молотовой нэрэмжэтэ колхоз хабарай тарилгада бэлэн

Кабанскын аймагай Темлюйска сельсоведэй Молотовой нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Невский) хабарай тарилгын бэлэдхэлые дүүргэбэ.

Москвагай Сталинска hунгуулиин округой hунгагшадай урда хэлэhэн нүхэр Сталинай түүхэтэ үгые ойлгожо, Молотовой нэрэмжэтэ колхозой эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд Верховно Соведэй hунгуулиин хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалистическэ мүрысөө үргэдүүлэн, хабарай тарилгада бэлэдхэхэ ба үхэр малай үбэлжэлгые hайнаар үнгэргэхэ ябадалда шэнэ амжалтануудые түйлажа байна. Тус колхоз эрхим hайн ороohоор хүрэнтээ бүримүhэн хааба. Хүдөө ажалай машина зэмсэгүүд болохо 24 плугууд, 75 борнойнууд, 3 сеялкануудые бултадаа hайн шанартайгаар заhагдаа. Энэ машина зэмсэг заhалганда кузнец Гладышев ехэхэн оролдолго гаргаа.

Түсэбөөр хараалагдаhан наг шэбхэ тараалга үлүүлэн дүүргэгдээ гэбэл: поли дээрэ 5500 шарга гаргагдаhан байна. Үнhэ суглуулха түсэб 70 гаран процент болоо. Мүн саhа ехээр тогтоогоо

Бүхы ажалай социалистическэ мүрысөөндэ 2-дохи бригада (бригадирынь нүхэр М. Шевелев) түрүүлнэ. Энэ бригада болбол үнгэрэгшэ жэлдэ hайн ургаса хуряаhан ба энэ жэлдэ мүн лэ эрхим бэлэдхэлтэй.

Мүн огородно бригада (бригадирынь нүхэр Д. Портнягин) эрхим бригадануудай нэгэн гэжэ тоологдоно. Тус бригада үнгэрэгшэ жэлдэ үндэр ургаса хуряагаа hэн. Тэрэнэй ашаар огородно уялгата тушаалтануудые бүримүhэн сагhаан урид дүүргэгдэhэн. Колхознигуудаа огородой эдеэгээр хүсэд хангаhан ба движок хүдэлдэжэ абтагдаhан байгаа, Энэ движок мүнөө колхозой хэрэгэй модо, түлеэ хүреэдэхэ ябадалда тон ехэ туhа хэнэ.

Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо адуу малай үбэлжэлгэ муу бэшээр үнгэргэгдэжэ байна. Мүнөө үбэл хүрэхэ үбhэ hолоомотой ба 200 тонно силостой байха юм. Тиин эндэ малай эдеэ хоол тон гамтайгаар гаргашалагдана. Мал ажалай эрхим хүнүүд: М. Помазкина, Е. Сокуева (ОТФ) А. Торгашина (МТФ) гэгшэд болоно.

Колхозой адуу морид hайн шадалтай. Энэнь модо бэлэдхэл дээрэ элитэ харагдана. Тэндэ хүдэлмэрилжэ байгаа модо шэрэгшэд үдэрэйнгөө нормые хоёрдоо үлүүлэн дүүргэнэ.

Эдэ бүгэдэ дээрэhээ харахада Молотовой нэрэмжэтэ колхоз хабарай тарилгада hайн бэлэдхэлтэй гэжэ hанамаар байна.

Д. ДУГАРОВ.

Нүхэр Агуреев директортэй Московско завод МТБ-82 конструкциин шэнэ троллейбус гаргаба.

ЗУРАГ ДЭЭГЭ: шэнэ троллейбус горькиин нэрэмжэтэ улицаар ябажа байна.

Д. Черновой Фото (ТАСС-эй фотохронико).

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ hОНИН

Горькиин драматургын шэнэ зүжэгүүд

Энэ оной июньдэ болохо агуу ехэ уран зохёолшын нүгшэhэнэй 10 жэлэй ойтой дашарамдуулан СССР-эй 300 драматическа театрнууд мүнөө Горькиин драматургын зүжэгүүдые бэлэдхэжэ байна.

А. М. Горький 16 пьесэ бэшэhэн байна. Тэрэнhээ гадна, зарим театрнууд Горькиин беллетристическэ зохёолнууд болохо „Эхэ", „Фома Гордеев" ба бусадай инсценировка табиха байна.

Горькиин пьесүүдые Сталинградта, Саратовта, Свердловскдо, Читада, Омскдо, Казаньда, Куйбышевтэ, табиха байна. Грузиин театрнууд түрүүшынхиеэ Горькиин зүжэгүүдые түрэлхи хэлэн дээрэ табиха байна. Горькиин пьесүүдые мүн Украинын, Белоруссиин, Латвиин, Эстониин ба бусад Союзна республикануудай национальна театрнуудта табиха байна.

Москвада Горькиин пьесүүдые баhа МХАТ, Улаан Армиин центральна театр, Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ театр, ба бусад театрнууд табина. Бага театр Горькиин „Мещанинууд" гэжэ пьесые табиха бэлэдхэжэ байна. (ТАСС).

Сталинградска шэрээ hандали

СТАЛИНГРАД, мартын 1. (ТАСС). Дээдэ зэргын шанартай зөөлэн, хүсэд бэшэ зөөлэн ба хатуу шэрээ hандали үйлэдбэрилдэг Ерманай нэрэмжэтэ модоной комбинадай коллектив заhажа hайжаруулhан байна. Богонихон саг соо модоной комбинат 4,5 миллион түхэригэй шэрээ hандали гаргаhан байна.

Продукци гаргалга түргэн темпээр үргэжэ байhаар. Январьска ба февральска даалгабаринууд 117,7 процент дүүргэгдэhэн байна. Хүсэд бэшэ зөөлэн стулнуудые, элеэлэлгын ба канцелярскэ столнуудые, зөөлэн дивануудые ба пружинатай матрацуудые үйлэдбэрилгэ поточно методто оруулагдаа. Бэлэн хэгдэhэн юумэнүүдые шэрдэлгэдэ пульверизатор хэрэглэгдэнэ. Тэрэнэй бүтээсэ гар аргаар шэрдэлгэдэ орходоо 15 дахин ехэ юм.

Шэрээ hандали үйлэдбэрилгые үргэжүүлхэ хэмжээнүүдые комбинадай коллектив ябуулжа байна. Хүдэлмэриин бүхы ажал механизировалагдаханъ.

Түмэршэ дархан Иван Повеликинэй гайхамшагта рекорд

ГОРЬКИЙ. мартын 2. (ТАСС). Молотовой нэрэмжэтэ автозаводой түмэршэ дархашуул шэнэ амжалтануудые түйлаба. Февральска программые кузнечно корпусой бүхы цехүүд үлүүлэн дүүргэбэ.

Мүрысөөнэй дүнгүүдтэ зорюулагдаhан митинг автозаводой кузнечно цехүүдтэ болобо. Гурбадахи номерой цехтэ стахановец Игнат Кузнецов үгэ хэлэбэ. СССР-эй Верховно Соведэй болохоо байhан сессиие угтажа, бүтээсынгээ нормые үлүүлэн дүүргэжэ байха уялга абан, бүхы корпусой хүдэлмэришэдые намhаа жэшээ абагты гэжэ уряалба.

Түмэршэ дархашуул стахановецын үгые эбтэйгээр дэмжэжэ, дахин нэмэлтын социалистическэ уялгануудые өөрэ дээрээ абабад

ВКП(б)-гэй айкомуудай пленумүүдһээ ба партактивуудай суглаануудһаа

БАЙКАЛО КУДАРА. (Телефоноор абтаба). ВКП(б)-гэй айкомой IV пленум боложо, 2 асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Партиин айкомой секретарь нүхэр Мирошниченко гэгшэ «Аймагай колхозуудаар малай үбэлжэлгын ябаса тухай» гэһэн асуудалаар элидхэл хэбэ. «Ерэхэ хабарай тарилгада бэлэдхэхэ хүдэлмэриин ябаса тухай» ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй исполкомой түрүүлэгшэ нүхэр Барьядаев элидхэл хэбэ. Тус пленум дээрэ ВКП(б)-гэй айкомой пленумэй членүүдһээ гадна партиин эхин организацинуудай секретарьнууд, советскэ б ажахын эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд хабаадалсаба.

—ВКП(б)-гэй обкомой XXII пленумэй шиидхэбэри соо тэмдэглэгдэһэн дутуу дунда зүйлнүүд манай аймагай партиин организацида барандаа тулана. Юундэб гэхэдэ, мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб бые аймагай колхозууд тон хангалтагүйгөөр дүүргэжэ байнад. Илангаяа адуу моридоор гүрэнэй түсэб арайхан гэжэ 86 процент дүүргэгдээ. Энэ байдал хадаа манай олонхи колхозуудай правленинүүдэй болон партиин эхин организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй малажалда эзэн бусаар хандажа, малшадта бодото туһаламжа хүргэдэггүй байһаниие харуулна —гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Үнэндөөшье энэхи колхозууд малай үбэлжэлгые тиимэ гэшэгүй муугаар үнгэргэжэ байна. Эхэ малай һубайрха ябадал хэмжээлэшэгүй ехэ тоото хүрэбэ. Жэшээлхэдэ, тус аймаг соо 400 холо гаран толгой түүгүүд һубайршаһан байгаа. «Большевик», «Вторая пятилетка», «Путь Сталина», Буденныя ба Кагановичын нэрэмжэтэ колхозуудаар нарай малай гээлтэ хоролтоно орохо ба эхэ малай һубайрха ябадал ехэхэн олон болоһон байха юм. Нэрлэгдэһэн колхозуудай зарим малшадай даалгагдажа үгтэһэн адуу малнуудтаа хайша хэрэгээр, эзэн бусаар хандаһан дээрэһээ малай үбэлжэлгэ ехэхэн дутагдалтайгаар үнгэргэгдэнэ. Тэдэ колхозуудта үбһэ тэжээлэй гамтайгаар гаргашалагдадаггүй һэн дээрэһээ мүнөө үбһэ тэжээлээр дутажа эхилбэ.

Тус аймагай олонхи колхозууд болбол ерэхэ хабарай тарилгада хэрэгтэй бэлэдхэл хээгүй байһан баримтанууд пленум дээрэ элирүүлэгдэжэ, гээгдэнги колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй дутуу дунда зүйлнүүдые пленумдэ хабаадалсагшад эрид шууд шүүмжэлбэ. Энэхи колхозууд болбол мүнөө хүртэр севооборотые зүбөөр хэнэгүй, мүн үбэлэй үедэ хэгдэхэ агротехническэ хэмжээ-ябуулганууды дүүргэжэ үй байхаһаа гадна, хүдөө-ажахын машина зэмсэгүүдые заһабарилха хүдэлмэриие тон хангалтагүйгөөр ябуулна. Хүдөө ажалай кадрнуудые бэлэдхэхэ талаар ба һал горьтой юумэ хэгдээгүй байһан зап даа.

Пленум дээрэ 20 хүн үгэ хэлэжэ, партиин айкомой, аймгүйсэдкомой, илангаяа аймагай газартаряалангай таһагай хүдэлмэрилэгшэдэй обор нобшоор хүдэлмэрилдэг ноодалые эрид шууд шүүмжэлбэ. Пленум болбол зүбшэн хэлсэһэн асуудалнуудаараа дэлгэрэнгы хэмжээ-ябуулгануудые хараалһан шиидхэбэри нэгэн һаналаар баталан абаһан байгаа.

* * *

БАРГАЖАН. (Радиогоор абтаба). Һаяхан энэ аймагай партиина активай суглаан боложо, «ВКП(б)-гэй обкомой XXII пленумэй дүн тухай» асуудалаар партиин айкомой секретарь нүхэр Борисовай элидхэл зүбшэн хэлсэбэ.

Энэ пленум дээрэ 40 гаран партиина эдибхитэд хабаадалсажа, партиин обкомой пленумэй шиидхэбэритэй танилсахаһаа гадна тус шиидхэбэриин үндэһөөр малай үбэлжэлгэ ба хабарай тарилгада бэлэдхэхэ хүдэлмэри дээрэ элирүүлэгдэһэн дутуу дунданууднаа ойрын сагта усадхаха зорилготойгоор үргэн хэмжээ-ябуулганууды хараалһан шиидхэбэри баталан абаба.

Аймагай колхозууд болбол нэгэнжэлтэй сасуулбал малай үбэлжэлгые ни дээдүй һайнаар үнгэргэжэ байбашье һаа, энэ дэлгэрһэн шүүмжэлэлгын үндэһөөр мэдэхэдэ, нилээдгүй дутуу дундатай байна.

Тиимэһээ аймагай партиина организаци тэрэнэй бүхы членүүд болбол түбхын түрүүндэ герасимовска хүдэлөөниие дэлгэрүүлжэ, адуу малдаа элбэг дэлбэг үбһэ тэжээл байгуулха тушаа гол анхаралаа табиха үүргэтэй болоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 25 жэл соо багшаар хүдэлмэрилжэ байһан Ф. А. Серебренникова.

И. Красавцеевай фото.

Оёдолой мастернууд

Улан-Удэ городой Пригородна районой «Кооператор Коммунист» оёдолой артелиин коллектив болбол (түрүүлэгшэнь нүхэр Баранов) 1946 оной февралиин 9-эй үдэр Москва городой Сталинска һунгуулиин округой һунгагшадай һунгуулиин урда тээхи суглаан дээрэ нүхэр Сталинай программна үгые нэрэтэйгээр бэелүүлхын түлөө үйлэдбэриин эд зүйлнүүдые гаргаха хэрэгые үргэдхэхэ, бүхы эд товарнуудай үнэ сэнгые доошолуулха гэхэ мэтэ үйлэдбэриин шэнэ уялгануудые бэелүүлжэ абаад, мүнөө ажалай үдэр бүтээсын амжалтануудые туйлажа байна.

Жэшээлхэдэ, манай оёдол цех бригада болбол февралиин һарынгаа түсэб 111,4 процент дүүргэлэ. Тэдэнэй дундаһаа эрхим мастернууд нүхэр Ламхина гэгшэ декадна даалгабария 276.5 процент, Борисова—276,5 процент, Афанасьева—206 процент дүүргэгэ.

Тус артелиин оёдолой цехын бригада болбол мүн февраль һарынгаа түсэбые 112,5 процент дүүргэбэ. Энэ цехын мастернууд нүхэр Симонова декадна түсэбөө 236,6 процент, Васильева—123 процент дүүргэжэ, эрхим шанартай продукци гаргаба.

С. БОМШТЕЙН.

Баунтын аймагай ангуушад

Манай республикын ангуушад социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлхын түлөө тэмсэнэд. Ангуушадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөн соогуур Кабанскын аймагай ангуушан нүхэр Горчиков түрүүлжэ ябана. Нүхэр Горчиков мүрысөөнэй эхилһэн үдэрһөө хойшо гэхэ гү, али февраль һарын туршада 3600 тухэригэй сэнтэй 3 булга алажа, арһыень гүрэндөө тушааба.

Баунтын аймагай 76 наһатай болоһон үбгэн ангуушан И. М. Апполонов гэгшэ 3200 тухэригэй сэнгэй ангай арһа тушааба.

Тэрэшэлэн Яруунын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой ангуушан нүхэр Г. Цыбиков гэгшэ 2000 тухэригэй ан барижа, түсэбөө 210 процент, ангуушан нүхэр Цэдэн Пыренов гэгшэ ан бариилгын түсэбые 198 процент гүйсэдхэжэ шадаба.

КОММУНИСТНУУД ӨӨҺЭДЫНГӨӨ ПОЛИТИЧЕСКЭ БЭЛЭДХЭЛЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛНЭ

Баргажанай аймагай «Улаан» сомоной Ленинэй, Сталинай ба Кировэй нэрэмжэтэ колхозуудай дэргэдэхи партиина эхин организацинууд болбол залуу коммунистнуудай дунда партийно-эмхидхэлэй ба политико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие урда урдынхиһаан улам эршэмтэйгээр ябуулна. Энэхи партиина организацинууд болбол залуу коммунистнуудай идейно-политическэ хэмжээ дээшэлүүлхын түлөө партиина һургуулинуудые эмхидхэһэн байгаа. Энэ һургуулинуудта тус колхозуудай ВКП(б)-гэй членүүд, комсомолецууд болон партиинабэшэ эдибхитэн угаа хэшээлтэйгээр һуралсадаг болонхой.

Тус һургуулинуудай эхилһэнһээ хойшо гэхэ һурагшадай эдибхитэй хабаадалгатайгаар неделиин бүхэндэ нэгэ удаа занятии үнгэргэгдэдэг болоо. Энэ занятинуудые ВКП(б)-гэй айкомой пропагандист фронтовик нүхэр Х. Б. Санжиев гэгшэ хүтэлбэрилнэ. Тиин нүхэр Санжиев болбол партиина-эмхидхэлэй ба политическэ хүдэлмэриие эрхилхэ талаар ехэхэн дүй дүршэлтэй, политическэ ба теоретическэ дүүрэн бэлэдхэлтэй хүн байбашье, лекци гү, али элидхэл уншаха темэдээ анхарал оролдосотойгоор бэлэдхэдэг ба тиимэһээ шагнагшадтаа тодо һонороор ойлгуулдаг юм. Үзэһэн темэ тушаагаа ямар литература уншаха тухай заабари үгэхэ болон элдэб политическэ ба теоретическэ асуудалнуудаар консультацинуудые үргэнөөр үнгэргэдэг заншалтай юм.

Энэ һургуулинуудай занятиин эхилһэнһээ хойшо тэндэ һурагшадай эдибхитэй хабаадалгатайгаар «Советскэ Союзай Эсэгэ оронoo хамгаалгын агууехэ дайн тухай» нүхэр И. В. Сталинай номы шудалжа дүүргээд, «Большевистскэ партиин пролетарска диктатурын түлөө тэмсэл», «Сталинска Конституциин системэнүүд», «ВКП(б) гэй программа ба устав» гэһэн темэнүүдээр занятии үнгэргэгдэжэ байха юм.

Партиина һургуулида хабаадалсадаг коммунистнууд, комсомолецууд болон партиинабэшэ эдибхитэн болбол лекци гү али элидхэл шагнахадаа тэрээн тухайгаа конспект зохёодог заншалтай болобол. Энэнь тэдэнэртэ ехэхэн туһатай болоно. Эдэнэр колхозойнгоо библиотекэнүүдһээ литература, газетэ, журнал гэхэ мэтые абажа, үргэнөөр хэрэглэдэг болонхой. Энэнь үзэһэн темэеэ гүнзэгыгөөр шудалхадань ехэхэн туһатай байна гээшэ.

Мүнөө һурагшад «ВКП(б)-гэй историин хураангы курсын» бүлэгүүдые шудалха зуураа, мүн нүхэр Сталинай 1946 оной февралиин 9-эй үдэр Москва городой Сталинска һунгуулиин округой һунгагшадай һунгуулиин урда тээхи суглаан дээрэ хэлэһэн түүхэтэ үгые шударгытаар [illegible] далжа эхилбэд.

Энэхи коммунистнууд, комсомолецууд болон партиинабэшэ эдибхитэн заншалаа гээлтэгүйгөөр, тогтоогдоһон саг соо ябажа, шудалан үзэхэ темэеэ батлагдаһан программын ёһоор үзэдэг байна.

Партиина һургуулида ябагшадай дунда үзэхэ темэдээ анхарал оролдолгогүйгөөр хандадаг хүнүүд һэбэл олон байна. Жэшээлхэдэ, ВКП(б)-гэй член Балтуев, Цыбикжап Цыбыпов, Екатерина Доржиева, Шагдар Абидуев гэгшэд һургуулиин занятиин эхилһээр нэгэ үлэр хожомдонгүйгөөр ябаха зуураа, лекци ба элидхэл шагнаһанайнгаа һүүлдэ тэрээнээ ходо дабтадаг ба конспектировалжа байдаг болонхой.

Тэрээнһээ гадна, эдэнэр Ленин ба Сталинай түүхэтэ номуудые уншажа, өөһэдынгөө идейно-политическэ хэмжээе дээшэлүүлдэг болоһон байна. Тэдэнэр өөһэдынгөө политическэ ба теоретическэ бэлэдхэлые дээшэлүүлээд хизаарладаггүй, харин ажалшан арадай дунда агитационно-ойлгуулалгын хүдэлмэриие үргэн дэлисатайгаар ябуулна.

СССР-эй Верховно Советтэ һунгалтануудые хэхэ кампаниин үрэ тээ энэ партиина һургуулинуудта һурагшад булта һунгагшадай дунда политическэ темээр элидхэлнүүдые ба хөөрэлдөөнүүдые үргэжэ, ажалшан арадые ехээр һонирхуулһан байгаа. Жэшээлхэдэ, ВКП(б)-гэй член нүхэр Б. Балтуев гэгшэ январь һара соо «СССР-эй Верховно Советтэ һунгалтануудые хэхэ тухай Дүрим», «Сталинска Конституциин системэнүүд», «Советскэ демократизмын илалта» гэхэ мэтын темэнүүдээр 5 дахин хөөрэлдөөн дэлгэрүүлжэ, эрэгтэй эмэгтэй колхозникуудые үнгэргэһэн байха юм. Мүн тэрэшэлэн нүхэр З. Ринчино болбол «СССР-эй Верховно Совет—советскэ гүрэнэй хамгийн дээдэ орган», «һунгуулиин округууд ба участогууд», «Голосовани хэхэ журам тухай» гэһэн темэнүүдээр 4 дахин хөөрэлдөөн һунгагшадай дунда хэбэ.

Залуу коммунистнууд нүхэд Б. Батуева, П. Доржиев, Д. Бадмаев гэгшэд агитационно-ойлгуулалгын хүдэлмэри эршэмтэйгээр ябуулһан байгаа. Мүнөө һургуулиинхид нүхэр И. В. Сталинай түүхэтэ үгые ажалшан арадай дунда илангаяа малшадай дунда гүнзэгыгөөр ойлгуулжа байнад.

ВКП(б)-гэй айкомой пропаганда ба агитациин таһагай хүдэлмэрилэгшэд партиина һургуулинуудай хүдэлмэриие һайжаруулха талаар нилээдгүй ехэхэн партиина эмхидхэлэй хүдэлмэри хэһэн ба эдэнэртэ туһаламжа үзүүлдэг байха юм.

Г. БАДМАЕВ.

Бодото уялгануудые абаба

Һаяхан гүрэнэй типографиин ба газетнэ хэблэлэй коллективэй хамтын суглаан болобо.

Энэ суглаанда гүрэнэй типографиин ба газетнэ хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад эдибхитэйгээр хабаадалсаба.

Гүрэнэй типографиин директор нүхэр Беляев болбол «Нүхэр И. В. Сталинай үгэ ба манай зорилго» гэһэн элидхэл хэбэ. Нүхэр Беляев өөрынгөө элидхэл соо нүхэр Сталинай табиһан түүхэтэ программын удхашанар тухай хэлэбэ.

—Энэ алтан үгэнүүд хадаа манай орондо социализм байгуулхын түлөө тэмсэлэй ба илалтын дүн мүн. Нүхэр Сталинай үгэ болбол манай дайшалхы программа гээшэ. Энэ программые бэелүүлхын түлөө гансахан бидэнэр ажал дээрэ жэшээтэ һайнаар хүдэлмэрилжэ, толотомо амжалтануудые туйлаха ёһотой-бди,—гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.

Удаань типографиин инженер нүхэр Барер гэгшэ февраль һарын зарим дүнгүүд тухай хэлэхэ зуураа, линотипна цехын түсэбөө дүүргэдэггүй тухай тоттон тэмдэглэбэ.

—Бүхы типографиин хүдэлмэриин түсэб февраль һарада дүүрэһэн байгаа гэбэшье, манай типографи үшөө һулаар хүдэлмэрилһэн байна. Республиканска газетэнүүдые графигай ёһоор гаргалга заримдаа таһалдаһан байна. Илангаяа линотипна цехын хүдэлмэрилэгшэд газетэ хэблэлгын хүдэлмэриие саг болзор соонь бүтээжэ шаданагүй.

Мүн тэрэшэлэн бидэнэр гаргаха продукциингаа шанар һайжаруулха ба заводой маркын гүрим сахихын түлөө тэмсэлэггүй байнаб гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Нүхэр Чех болбол үгэ хэлэхэдээ учетчигуудай хүдэлмэриин угаа һуладаһан тухай, илангаяа үзэг холбодог цехын дутуу дунда зүйлнүүдые тодорхойгоор элирүүлһэн байна.

Мүн тэрэшэлэн нүхэр Турлакова гэгшэ залуу һурагшадые бэлэдхэхэ шухала хүдэлмэриин тухай тоттон хэлэбэ.

—Бидэнэр хамта 29 һурагшадые һургажа байнабди. Тэдэ, дирекциин гү, али мастернуудай гэмээр эдэнэртэ шухала анхарал үшөө табигданагүй. Жэшээлхэдэ, цехтэ эдэ һурагшадай хүдэлмэрилхэ газар үшөө үгы байха юм. Хабтаһан хэлэг цехтэ һурагшадые ажалда һургахын түлөө оролдоногүй. Үшар иимэһээ үнгэрэгшэ жэлдэ адляар, мүнөө жэлдэ шэнэ һурагшадые һургаха харюусалгатай хүдэлмэри тон хайша хэрэгээр ябуулагдана. Манай зарим мастернууд залуу һурагшадые һургаха дурагүй гү, али заримдаа залуу һурагшадһаа арсаһан ябадалшье үзэгдэдэг байха юм. Энэ шухала дутуу дунда зүйлнүүдтэ онсо анхарал табиха, эдэниие дары усадхаха хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй гэбэ.

Нүхэр Блинников болбол февраль һарада хэблэлэй цех түсэбөө 103 процент дүүргэбэ гэхэ зуураа, зарим цехүүдэй гаргаһан продукциин голоолохо ябадал нүүд хододоо үзэгдэнэ гэжэ тэмдэглэбэ.

Нүхэр И. В. Сталинай табиһан түүхэтэ зорилгонуудые үгэ дүүгүйгөөр бэелүүлхэ хэрэгтэ зорюулһан уялгануудые абажа, энэ суглаан тараба.

Б. ДАНСОРУНОВ.

Социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлнэл

Нүхэр И. В. Сталинай түүхэтэ үгэдэ харюу болгон Сэлэнгын МТС-эй коллектив болбол (директорынь нүхэр Кузьмин) стахановска вахтада жагсаад ажалай үндэр бүтээсэнүүдые туйлана. Жэшээ хэдэ МТС-эй эрхим стахановецууд тракторист нүхэд Бадмаев, Жокорин, Будаев, Дондоков, Мүнхеев ба бусад хабарай тарилгын ялас нэ шиидхэхэ трактор болон хүдөө-ажахын машинануудые эрхим шанаргайгаар заһабарижа, мартын 10 болзор соо дүүргэхэ гэһэн уялгануудые абаад, мүнөө трактор болон бусад машинануудые заһабарилха үдэрэйнгөө даалгабариие 120—150 процент хүртэр дүүргэнэ.

Тус МТС-эй түрүү токарь нүхэр Лоскутов гэгшэ халаан соогоо 3 хүнэй хэхэ хүдэлмэриие гансаараа дүүргэдэг байха юм.

Модошодой амжалтанууд

Хоринн аймагай «Гигант» колхозой модо бэлэдхэхэ бригадын членүүд болбол нүхэр И. В. Сталинай түүхэтэ үгэдэ харюу болгон модо отолхо ба зөөхэ түсэбөө 120 процентһээ доошо бэшээр дүүргэхэбди гэһэн социалистическэ шэнэ уялгануудые абаад, мүнөө абаһан уялгануудаа һэргээлээр дүүргэжэ байнад.

Жэшээлхэдэ, модо отолгошо нүхэр Машанова гэгшэ үдэр бүриин даалгабарияа 150 процент хүртэр дүүргэдэг болонхой. Мүн нүхэр Рассадина гэгшэ үдэр бүриин нормые 140 процент хүртэр дүүргэнэ.

Модо зөөгшэд нүхэд Волков ба [illegible] гэгшэд үшөө эршэмтэй шударгытаар хүдэлмэрилнэ байна.

ҺУРГУУЛИНУУД БА ҺУРГАГШАДТА САГ ҮРГЭЛЖЭ АНХАРАЛАА ТАБИХА

Арад зоной культура, гэгээрэл болбосоролой хэмжээе таһалгаряагүйгөөр дээшэлжэ байһан ябадал болбол манай социалистическэ гүрэнэй гайхамшагта амжалтануудай нэгэн болоно. Советскэ засаг хадаа, культурын дэбжэлтэнүүдые ажалшан арадта нэбтэрүүлэн ойлгуулжа, арадуудай талантнуудай ургаһан гараха үргэн зам нээжэ үгөө. Эрдэмдэ һураха эрхэ Сталинска Конституциаар бэхижүүлэгдээ. Большевистскэ парти ба советскэ правительство һургуулида ба залуу үеын коммунистическэ хүмүүжүүлгэдэ туйлай ехээр анхаралаа табидаг байха юм. Манай орон дотор хүүгэдэй бүгэдэниитын һуралсал бэелүүлэгдэжэ байна. Арадай интеллигенциин шэнэ шэнэ кадрнууд элдэһээ жэлдэ ургажа байдаг гээшэ. Советскэ орон дотор бодото культурна революци хэгдээ.

Социалистическэ экономикын ба олониитэ арад зоной культурын, гэгээрэл болбосоролой хэмжээн улам саашаа ургаха ябадал хадаа арадай гэгээрэлэй хэрэгые саг үргэлжэ һайжаруулха, үндэр дээдэ мэргэжэлтэй шэнэ кадрнуудые амжалтатайгаар бэлэдхэхэһээ дулдыдаха болоно. Энээн дээрэһээ хэдэ, дунда ба эхин шатын һургуулинууд хүүгэдэй ба залуушуулай һуралсалай болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин шанарые эрид һайжаруулха зорилготойгоор хүгжэжэ байха юм. Советскэ һургуулинууд хадаа манай ургажа ябаһан залуу үеые эрдэмдэ һургаха, тэдэниие манай арадуудай түсгаар онсо шанар болохо Эсэгэ орондоо инаг дуратай, ажал хүдэлмэридэ дуралтай, үргэн демократизм, хатуу зориг ба баатарлиг габьяата ябадалые нэбтэрүүлэн хүмүүжүүлхэ тон хүндэтэ уялгатай байна. Мүнөө һуралсалай жэлэй гурбадахи, четвертэ дүүрэхээ байна. Жэлэй эсэстэ дунда ба гүйсэдбэшэ дунда һургуулинуудые дүүргэжэ гараха залуушуулые эрхим мэдэр һургаха ябадал манай һурагшад ба арадай гэгээрэлэй органуудай урда ехэ хүргээр табигдажа байха юм. Манай дунда ба гүйсэдбэшэ дунда һургуулинууд дээдэ ба тусхай дунда һургуулинуудта орожо шадахаар бэлэдхэлтэй хүүгэдые гаргаха ёһотой байна. Үнгэрэгшэ оной һуралсалай жэлэй экзаменай эсэстэ манай республикын дунда һургуулинуудые дүүргэгшэдһээ нэгэшье хүн мүнгэн ба алтан медальда хүртэжэ шадаагүй. Энэ хадаа дунда һургуули дүүргэгшэдэй һуралсалай шанарай ёһотой үндэр дээдэ шаталань хүргэгдөөгүй байһаниие гэршэлнэ.

Үнгэрэгшэ 1945 оной намар республикын дээдэ ба дунда тусхай һургуулинууда оролтын шалгалта дээрэ 1944—45 оной һуралсалай жэл соо манай дунда ба гүйсэдбэшэ дунда һургуули дүүргэгшэдэй ород ба түрэлхи хэлэ, математика болон физикэ шудалха ябадалаараа ехэхэн дутуутай байһаниие харуулһан байна гээшэ. Жэшээлхэдэ, 1944—45 онуудай һуралсалай жэл соо гүйсэдбэшэ дунда һургуули дүүргэээд, республикын тусхай дунда һургуулинуудта ороһон 150 һурагшадһаа ород хэлээр зохёол бэшэхэдээ эрхим һайн ба һайн сэгнэлтэ зүбхэн 26 хүн, дунда зэргын сэгнэлтэ—63 хүн, муу ба бүри муу сэгнэлтэ—62 хүн абаһан байна. Ород ба түрэлхи хэлээр Аршанай, Подлопатинска, Ильинскэ, Шергинскэ ба бусад гүйсэдбэшэ дунда һургуулинуудые дүүргэһэн һурагшад ехэхэн дутуутай байһан байна.

Гүйсэдбэшэ дунда һургуулинуудые дүүргэгшэд математикаар ехэ дутагдалтай байгаа. Улан-Удын педучилищада ороһон 29 хүнһөө тоо бодолгоор үгтэһэн даалгабариие 9 хүниинь зүбөөр бодоһон байха юм. Энэ талаар Суулгын ба Түнхэнэй гүйсэдбэшэ дунда һургуули дүүргэгшэдэй ехэ дутуутай байһаниие харагдаба. 1945 оной намар Бурят-Монголой Пединститутда Баргажанай, Загустайн, Богдаринска, Хэжэнгын, Мухаршэбэрэй, Петропавловска ба бусад дунда һургуулинуудые дүүргэһэн 32 һурагша ороһон байгаа. Эдэнэр оролгын экзаменай үедэ ород хэлэн, математика ба физикээр ехэ муу бэлэдхэлтэй байһанаа харуулба. 1945—46 оной һуралсалай жэлэй түрүүшын хахадай эсэстэ хэгдэһэн үбэлэй экзаменаар Пединститудай 32 студентнүүдэй 13 хүн ород хэлэ ба бусад тусхай дисциплинэнүүдээр хангалтагүй сэгнэлтэ абаһан байна.

Манай республикада үндэр дээдэ мэргэжэлтэй дээдэ ба дунда эрдэмтэй кадрнууд тон шухала хэрэгтэй байна. Энээн дээрэһээ һургуулиин хүдэлмэриин шанарые һайжаруулха, һургагшадта дүй дүршэлэй талаар туһалха ябадалда үргэлжэ анхаралаа табиха, һургуулинуудта инспекторскэ шалгалта үргэжэ ба шангадхаха зорилго гарана.

Мүнөө жэлдэ манай республика дотор 4-дэхи класс 7268, 7-дохи класс—2510, 10-дахи класс 234 һурагшад дүүргэжэ гараха ёһотой. Энэ үлэһэн богонихон саг соо эдэнэрэй һуралсалда үзэгдэжэ байһан бүхы дутуунуудые усадхажа, жэлэй эсэсэй шалгалтануудта эрхимээр бэлэдхэхэ шухала болоно.

Һуралсалай амжалта хадаа, нэн түрүүн, һургагшадай оролдолго ба үүсхэл, тэдэнэй һурагшадые һонирхуулжа шадаха шадабари, һурагшадта юумые бүхөөр ба зүбөөр ойлгуулха, хүүгэдэй һургуули дотоорхи ба гэрэй хүдэлмэриие зүбөөр зохилдуулан тааруулха, һурагшадые сагаа зүбөөр хэрэглэхэдэ һургаха ябадалнуудһаа дулдыдаха байна. Тиихэтэй хамта һургагшадай амаралта эмхидхэлгые хараадаа абаха тон шухала.

Өөрынгөө уялые мэдэрдэг һургагшад хадаа өөрынгөө педагогическа шадабариие дээшэлүүлхын түлөө саг үргэлжэ оролдоног байна. Һургагшадай өөрынгөө мэргэжэлые дээшэлүүлхэ ябадалда али болохоор туһалха, педагогическа шэнэ кадр бэлэдхэхэ ябадалда саг үргэлжэ анхаралаа табиха арадай гэгээрэлэй органууд зорилго болоно.

Һургуулинуудай хүдэлмэриин шанарые һайжаруулха ябадалда, һурагшад, залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулга ба тэдэниие хамтын социалистическэ байдалай журамые нэбтэрүүлгэ оролсохо байна. Энэ хэрэгтэ олониитын эмхинүүд ба комсомольско организацинууд ехэхэн үүргэтэй байна. Эдэнэр хадаа һурагшадай гүримэй алдахагүй ноднялые сахихые туйлаха, һурагшадай дааг заршам ба һургуулиин доторой журам улам бэхижүүлхэ ёһотой. Манай советскэ орон дотор арадай гэгээрэлэй удхашанар тон ехээр дээрэ үргэгдэһэн байха юм Парти ба правительство дайнай хүндэ хүшэр жэлнүүдтэ залуу үеые хүмүүжүүлхэ ба һургаха, һургагшадые тон шухала хэрэгсэлээр хангаха ба тэдэниие зохистой һайн байдал олгохо ябадалда анхарал оролдолго гаргалгаяа һуладхаагүй байха юм. Нютагай партиина организацинуудай зорилго хадаа, һургуулинуудай һуралсалай ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин шанарые дээшэлүүлхэ, һургагшадые материальна ба ажаһуудалай талаар хангаха тухай парти ба правительствын заабариие бодото хэрэг дээрэ бэелүүлгые хиналха, һургуули ба һургагшадта практическа туһаламжа үзүүлхэ ябадал болоно. Һургуулинуудые түлишээр ба һуралсалай шухала хэрэгсэлэй юумээр таһалгаряагүйгөөр хангаха. Һургагшанарые материальна ба ажаһуудалай талаар хангаха ябадалда оролдолго гаргаха, һургуулиин байдалай бүхы зүйлнүүдтэ һонирхохо шухала болоно. Һургуулинуудые тон шухала хэрэгсэлээр хангаха ябадалда советскэ олониитые үргэнөөр хабаадуулжа шадаһан партиина организацинууд хадаа энэ хэрэгые тон зүбөөр шиидхэжэ байна. Һургуулинууд ба һурагшадые тон шухала хэрэгсэлые хангаха хэрэгтэ Хоринн аймагай, Кабанскын аймагай Колесово сомоной, Закаменай аймагай Утаата Далхайн ба Улэгшэнэй сомонуудай партиина ба олониитын организацинууд, Галуутануудай шулуу нүүрһэнэй шахтын управлени ба бусад тон һайн жэшээ харуулжа байна. Жэшээлхэдэ Закаменай аймагай Утаата Далхайн сомоной Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Чернилов) тон холын колхоз болбошье өөрынгөө колхоз дээрэхи эхин шатын һургуулиие ба һургагшад болон һурагшадые бүхы шухала хэрэгсэлээрэнь саг үргэлжэ хангадаг байна. Габал, һургуулинь түлеэ залһа ба бусад хэрэгсэлээр гүйсэд хангадаанхай. Бүхы һурагшад халуун хоолоор хангагданхай ба энээндэ зорюулжа 17 центнер аарса, 4 центнер мяха, 25 килограмм тоһо, 1 центнер гурил запас болгожо бэлэдхэгдэнхэй. Энэнь хадаа, бүхэли жэл соо гүйсэд хүрэхэ байна. Мүн хубсаһа муутай һурагшад хубсаһаар хангагдадаг ба һургагшадта материальна ба бусад туһаламжа саг үргэлжэ үзүүлдэг байна. Мүн аймагай Улэгшэнэй сомоной Калининай нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь Бадмаев) ба «Первое мая» (түрүүлэгшэнь Батуев С. Ж.) колхозууд дунда һургуулидаа саг үргэлжэ туһалдаг байна. Габал, һургуулиин түлеэ залһаар гүйсэд хангагданхай, һурагшадынь халуун хоолоор хангагдаһан байха юм.

Энэнэй хажуугаар һургуулинууд ба һурагшадые тон шухала хэрэгсэлээр хангаха ябадалда хайша хэрэг ба хойрогоор хандадаг ушарнууд республикын хүдөө нютагуудта үзэгдэдэг байха юм. Жэшээлхэдэ: Тарбагатайн аймагай Барикино-Ключевскэ сомоной Хандагатай гэжэ тосхоной эхин шатын һургуули тон муу байдалтай байха юм. Түлеэгээр дутамаг дээрэһээ гэрынь хүйтэн, һурагшадта халуун хоол эмхидхэгдээгүй. Мүнөө зарим һурагшадынь һургуулиһаан таһардаг болонхой. Мүн һургагшадтань ямаршье услови байгуулагдаагүй. Энэ тосхоной «Красный боец» гэжэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Антонов) һургуулидаа ямаршье туһаламжа үзүүлдэггүй. Гадна сельсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр Густав энэ һургуулида орожо, ямар байдалтай байһаниие һонирхоогүй байха юм.

Кударын аймагта һургагшадта нормэтэ гурил гү, али хилэмээр үгэхын оронһоо монсогор ороохо үгэдэг байбашье, тэдэниие саг болзорто нь үгэдэггүй байна. Кударын һургагшад мүнөө хүртэр 1946 оной январь, февраль һаранууддай нормо абажа шадаагүй байна.

Закаменай аймагай Бур-Цакирай сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Ринчинов) өөрынгөө эхин шатын һургуулида ямаршье туһаламжа үзүүлнэгүй. Энэ һургуулиин түлеэ залһа дутамагтай ба һурагшаднь халуун хоолоор хангагдаагүй байха юм. Энэ һургуулиин һургагша нүхэр Дугарова колхозой мори үгэдэггүй дээрэһээ салин абахын тула, 30 километр ябагаар ябадаг байна. Колхозой түрүүлэгшэ Ринчиновэй элүүрээршье ба мүн [illegible] поттуугаар һургагша Дугароваа мори эрбэш гэжэ элдэб шалтаг зан гаргажа, салшадаг ушарнууд үзэгдэһэн байна.

Закаменай аймагай Санагын [illegible] (түрүүлэгшэнь нүхэр Нимаев), [illegible] сельпо (түрүүлэгшэнь нүхэр Бутин) һургагшанарые нормоорнь саг соонь [illegible] дагтуй байхаһаа гадна гурил ба [illegible] манай оронда монсогор ороохо [illegible] байна. Мүн Хуртагын эхин шатын һургуулиин һургагшадта зорюулһан [illegible] мыло гэхэ зэргын дефицитнэ эд [illegible] Хамниин сельпогой дутуу дундаар [illegible] һэн ябадал үзэгдэһэн байна.

Зэдын аймагай Дэрэстэйн [illegible] сельпо болбол һургагшанар ба [illegible] болон бусад хүдөлмэрилэгшэдэй [illegible] саг болзор соонь үгэдэггүй байдаһаа гадна, гурилай оронда монсогор ороохо [illegible] даг, тэдэндэ зорюулагдаһан дефицитнэ бараае өөһэдөө абажархидаг байна. Эдэ жэгшүүритэй ябадал хүлгые [illegible] гой бухгалтер нүхэр Долгина, [illegible] ша нүхэр Сидорова гэгшэд үүсхэдэг юм. Иимэ жэшээнүүдые тон олоор [illegible] жо болохо байна.

Һургуулинууд ба һургагшадай шухала хэрэгсэлые саг үргэлжэ [illegible] ябадалда хайша хэрэг хойрогоор [illegible] ябадалтай эрид шангаар тэмсэхэ [illegible] партиина, советскэ ба комсомольско [illegible] низацинуудай шухала уялга болоно.

Манай һургагшад болбол бүхы [illegible] гаргажа, һуралсалай жэлые амжал[illegible] гаар дүүргэжэ, эрхим мэргэжэлтэй [illegible] нуудые бэлэдхэхэ ябадалда туһалха [illegible] той.

Партиина организацинууд хадаа [illegible] гуули ба һургагшадта эрхимээр [illegible] лаа табижа, энэ оной һуралсалай [illegible] арадай гэгээрэлэй хэрэгтэ шэнэ [illegible] нуудые туйлажа хүргэхээр һур[illegible] нуудай хүдэлмэридэ зохистой һайн [illegible] ловн байгуулха уялгатай.

Г. ЛАК[illegible]

ЭЛБЭГ ҮБҺЭТЭЙ БАЙХЫН ТУЛА ЭРТЭНҺЭЭ ОРОЛДОХО ЁҺОТОЙБДИ

Сабшалангаа һайнаар уһалха хэрэгтэй

...ургасые һайжаруулы... эхилһээр 7 жэ болобо... сабшалангай газарые ургасые дээшэлүүлхэ... ехэ удхатай байна. ...артелиин сабшалангай... уһалаг байгаа юм. Аллин, ...Хологор, һуулаг, ...хүл ...500 гектар сабшалан... байна. Энээниие манай... лугаводческо звено...

...жэлнүүдтэ бидэнэр сабша... газарые 3 дахин уһалдаг б... уһалуурнуудые ...саһанай хайламгаар эхил... һайрмаг уһалар түрүү... газар 10-15 хоног... газарай... Тэрэ мэтээр ...уһалагнууд үнгэргэдэг...

...газарые уһалхын тула... эртэнһээ хойш... заһабарилан бэлэд... Тиигээд ...газар ...тула али гол горхонуудаа... уһануудые хүсэд хэрэг... байна. Манай звено һуба... бэлэн болгохын хойноһоо... хойшо оролдожо, уһанай хайл... дарж урадхуулдаг юм. ...гансал түрүүшын... эхилхэдээ заһабарилха... уһалха бүхэндөө эрхим... бэлэдхэхэ хэрэгтэй. Юуб... урадхадаа канавын заха... нухэ һүбэ гаргадаг...

...Аалат гэжэ газарай... хоролон посхоодлохо байһан... тулада 500 мянган... болон һадаг бэлэдхэхэбди. ...ургасые дээшэлүүлхэдэ... уһалуури бэшэ, харин үтэг... онсо шухала байна. ...шэбхэ болон нютагай бу... ...нүүдые элбэгээр су... туулжа, сабшалан дээрэ хэрэглэдэг байнабди. Ши... хэрэг эхиндэ ямар... хэжэ бэлэдхээд, канавын уһан... хамта сабшалан дээгүүр урадхуулаг заншалтайбди. Тэдэ эшээн сабшалангай газар дээрэхи модо шулуун болон шугы бургаһые арилгаан сэбэрлэхэ гэшэ ургасые дээшэлүүлхэ шухала хэмжээн мүн. Манай сабшалангай бүхы участогуудай шугы бургаһан модо шулуун жэл бүри сэбэрлэгдэдэг юм.

1945 ондо манай звено рекордно участогһоо га бүриһөө—45 центнер уһалагдаһан ондоо газарһаа дунда зэргээр гектар бүриин—15 центнер ургаса хурааһан һэн.

Энэ жэлдэ нёдондоһоо яһала үлүү ехэ ургаса абахын түлөө бидэнэр Иволгын аймагай Гальбирын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой эрэгтэй эмэ... эй членүүдэй үүсхэлые халуунаар дэмжэн, социалистическэ мүрысөөндэ эршэтэйгээр ороһон байнабди. Гэхэ, сабшалан дээгүүр хэлэн зуугаад тэргэ наг шэбхэ зөөһэнбди. Апрель соо сабшалан дээшэлүүлхэ бүхы хэмжээ ябуулган удые хүсэд үнгэргэжэ эхилхэ зэргтэйбди. Наг шэбхэ зөөжэ байһан луговодческо звеногой членүүд тусхай мори унаа болон хомуут эмсэгүүдые тушаажа абаһай. Луговодууд М. Дашиев, Д. Бадмаев гэгшэд ажалдаа үнэн сэхээр хандажа, сабшалангай үндэр ургасын хойноһоо үхэхөөрөө оролдоног юм.

Бидэнэр 1946 ондо рекордно участогһоо гектар бүриин—50 центнер, уһалагдадаг ондоо газарһаа дунда зэргээр гектар бүриин—20 центнер ургаса хурааха гэжэ уялгалһан байнабди. Тиин, абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаха байһанаа звеногой зүгһөө найдуулнаб.

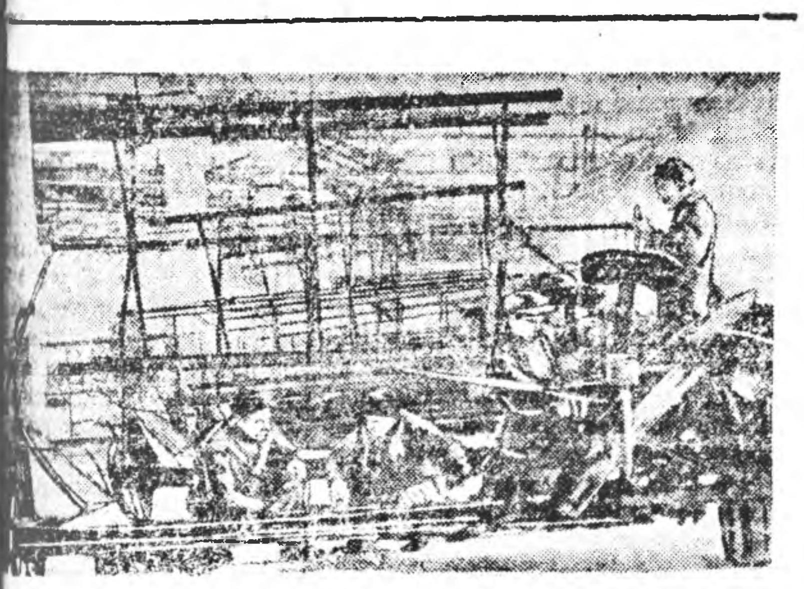
Ц. ЫМБРЫЛОВ, Хоринн аймагай „Путь Сталина" колхозой луговодческо звеное даагша.

Наг шэбхэ зөөнэ

...Хосомоев гэгшэ Түнхэнэй ...Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой ...луговодческо звеное хүтэлбэрилнэ. Тиин, сабшалангай үндэр ургасын түлөө бүхы хүсөө ...колхозник Дашиев ...звеногойхидоо хүдэлмэрилэхэ шадаһан байна. Үнгэрһэн ...тус звено бүхы газараа ...жа, гектар бүриин 22 ...ургаса хурааһан һэн.

...нёдондоһоо ехэһээ үшөө үндэр ургаса хурааха зорилгоор, дээрэхи звеногойхид сабшалангай газарые үтэгжүүлхэ бүхы хэмжээнүүдые хараалжа эхилһээр үчинэй. Дүүрэн бэшэ мэдээгээр энэ звеногойхид сабшалан дээрэ 350 шарга наг шэбхэ гаргаһан, хэдэн олон шарга хүр зөөһэн байха юм. Һаяын нүхэр Хосомоев звено сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргалгые бүри эршэтэйгээр үргэлжэлүүлжэ байна.

С. Д. САДЫЕВА.

...завод мүнөө боолто боодог машина ба мүн хүдөө-ажалай ...жэжэ хэрэгсэлнүүдые олоор бүтээн гаргана.
...ЗЭРЭ: Бригадын мастер С. Е. Кокошко гэгшэ боолто боодог машиные ...байна.
В. Елагинай фото (ТАСС-ай фотохронико).

Эрхим шанартай үбһэ ургуулая!

Манай колхоз мүнөө жэлдэ га бүриин 20 центнер үбһэ хурааха түсэбтэй

Би 10-аад жэлээ луговодоор хүдэлнэб. Энэ зуураа, сабшалангай ургасые һайжаруулжа, үбһэнэй валова суглуулгые дээшэлүүлдэг арга шэлэжэ һураһан байнаб.

Сабшалангай үндэр ургаса хурааха хүсэһэн хүн ямагтаа газарые һайнаар үтэгжүүлхэ байна. Манай Гальбирын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой луговодческо звено олон жэлэй туршада сабшалангай уһалдаг, шэбхэ, хонини, мориной аргал болон бусад зүйлнүүдээр үтэгжүүлдэг юм. Тэрэнэй хажуугаар сабшалангай газарые шугы бургаһан болон модо шулуунһаа сэбэрлэдэг байнабди. Тиимэ хэмжээ-ябуулганууды шанар һайнтайгаар үнгэргэхэдэ, ямар зуд гансашье гангын байһан ч һаа үндэр ургаса хурааха байһан юм.

Мүнөө манай колхоздо луговодческо 4 звено бии. Тэдэ звенонууд бараг бүгэдөө сабшалангай газар болон бусад хэрэгсэлнүүдые тушаажа абаад, ажал хүдэлмэрилдэг байна. Тэдэ звенонуудай член бүхэн сабшалангай газарые һайжаруулжа үндэр ургаса хуряахын хойноһоо эбтэйгээр тэмсэдэг юм.

1945 ондо өөрынгөө хүтэлбэрилдэг луговодческо звено 60 гектарта үтэг шэбхэ хэһэнэй ашаар, тэрэ газарһаа га бүриин 25 центнер үбһэ хуряагаа. Мүн 6 гектар туршалгын участогһоо га бүриин 42 центнер үбһэ абаабди. Тушаажа абаһан сабшалангайнгаа участогууд дээрэ жэл бүри шэбхэ хаядаг гэшэбди. Нёдондо зарим участогуудай һуваг канавануудай хүсөөр 4 удаа уһалагдаа һэн. Манай звеногой 360 гектар сабшалан бүхыдөө уһалагдадаг байна. Жэл бүри сабшалан уһалхын тулада гол горхонуудай эхиндэ хаалта хэлэг, һуваг канавнуудые эртэ һаа эхилжэ заһабаридаг заншалтайбди.

1945 ондо колхозой 1300 гектар сабшалан модо шулуун болон шугы бургааһаа сэбэрлэгдээ һэн. Мүн посхоод хаажа сабшалангай ногоое гам-гүйгөөр хадахын зорилгоор, 8 мянган һурагаар, 4 мянган һаднаг бэлэдхэгдэһэн байна.

Луговодческо звеногой бараг һайнаар хүдэлмэрилжэ, үндэр ургаса хурнадаг болоһоной ашаар, колхозой адуу мал үбһэ тэжээл эрдүүтэй ябаа болоно.

Социалистическэ малажалые хүгжүүлхэ ябадалда ямагтаа үбһэ тэжээлһээ болохо байна. Тиимэһээ сабшалангай ургасые али болохоор дээшэлүүлэн, адуу малдаа тэжээлэй бата бэхи база байгуулхэ гэшэ колхозникүүдэй түрүүшын шухала зорилго болоно. Тиимэһээ ахань Иволгын аймагай Гильбирын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ артелиин эрэгтэй эмэгтэй колхозникүүд сабшалангые жэгдэрүүлэн һайжаруулха, тэрэнэй ургасые дээшэлүүлхэ, үбһэнэй валова суглуулгые ехэдхэхын түлөө республикын бүхы эрэгтэй эмэгтэй колхозникүүд болон хүдөө ажалай мэргэжэлтэдтэ хандалга гаргаһан байна. Иволгынхидай энэ үүсхэлые республикын бүхы луговодуудтай хамта, манай артелиин луговодууд халуунаар дэмжэжэ, социалистическэ мүрысөөндэ эршэтэйгээр оролсоо.

Минии звеногойхид 1946 ондо рекордно участогһоо гектар бүриин 50 центнер, ондоо газарһаа дунда зэргээр га бүриин 20 центнер үбһэ хурааха уялга абаа. Тиин, абаһан уялгануудаа заатагүй дүүргэхын зорилгоор, бэлэдхэлэ хүдэлмэри бүхы хэмжээгээр ябуулжа эхилээбди. Мүнөө сабшалан дээгүүр эдэн зуугаад шарга наг шэбхэ гаргаг-даһан, мүн хэдэн гектарта саһан тогтоогдоһон байна. Манай колхозой малажалай фермэ, гүүргэ бүхэн сабшалан дээрэ наг шэбхэ зөөжэ абаха даалгабари абаад. Тэдэнэр өөһэдынгөө даалгаа нинуудые дүүргэхын түлөө бүхы шадалаа табижа, сабшалан дээрэ наг шэбхэ элбэгээр зөөнэ.

Мүнөө жэлдэ бүхы сабшалангаа 3-дахин уһалаа үсөөн бэшээр уһалха түсэбтэйбди. Мүн олохон гектар сабшалан посхоодлогдохо юм.

Сабшалангые жэгдэрүүлэн һайжаруулха, тэрэнэй ургасые дээшэлүүлхэ, үбһэнэй валова суглуулгыень ехэдхэхэ тухай Иволгын аймагай Гильбирын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой эрэгтэй эрэгтэй членүүдэй уряалда болото харюу болгон Бүхэреспубликанска социалистическэ мүрысөөндэ эршэтэйгээр оролсоод байхадаа, энэ уялгаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө бүхы хабараа тэмсэхэб. Үндэр ургаса хуряажа, адуу малдаа тэжээлэй бата бэхи баа байгуулбал, манай республикын бүхы колхозууд малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ байна. Тиимэдэ бидэнэр бүхы луговодууд сабшалангаа али болохоор һайжаруулжа, элбэг ехэ ба эрхим шанартай үбһэ хуряахын түлөө бүхы хүсөөрөө тэмсэхэ ёһотойбди.

Р. САНЖАНОВ, Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой луговод.

Малшадай оролдолго

—1946 ондо сабшалангай ургасые дээшэлүүлжэ, адуу малдаа тэжээлэй бата бэхи база байгуулхын түлөө бүхы хүсөөрөө оролдохообди—гэжэ Хоринн аймагай «Улаан Одон» колхозой малажалай хүдэлмэрилэгшэд нэгэн дуугаар мэдүүлһэн юм. Мүнөө болохоло эндэхи малшад хэлэһэн үгэнүүдээ хэрэг дээрээ бэелүүлжэ байна.

Адуу малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэжэ байхын хажуугаар, сабшалангые үтэгжүүлхын тулада наг шэбхэ зөөжэ байһан фермэ, гүүртэ болон оригадануудай малшад эндэ олон. Шүбэгэ гэжэ газарта һуурижаһан гүүртын малшад сабшалангые жэгдэрүүлэн һайжаруулха, тэрэнэй ургасые дээшэлүүлхэ, үбһэнэй валова суглуулгыень ехэдхэхын түлөө бүри ехэ оролдолго гаргана. Тиин, энэ гүүртынхид үбэлэй үедэ сабшалан дээрэ олохон шарга наг шэбхэ гаргажа обоолоо.

Хамтадаа «Улаан Одон» гэжэ хүдөө ажалай артелиин малажалай фермэ, гүүртэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд сабшалангай газар дээгүүр 4 мянга шахуу наг шэбхэ гаргаһан байна.

Мүнөө эндэхи малшад сабшалан дээрэ шэбхэ зөөлгөө үргэлжэлүүлһээр.

Ц. ГАРМАЕВ.

Луговодуудай суглаан болобо

БАРГАЖАН (Телефоноор абатаба). Тээсэгэн аймагай луговодууда суглаан үнгэргэгдэжэ, тэндэ хабаадагшад «Сабшалангай ургасые дээшэлүүлхэ зорилгонууд тухай» ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр Борисовай илдхэлые зүбшэн хэлсээ.

Суглаанда хабаадагшад сабшалангай ургасые дээшэлүүлхэ дүршэлөө хаана ба сайн ба саанадаа эрхим амжалта нүдэе түйлахаа ябадал хангамаар үнэтэ дүрадхалнуудые гуулиһан байна.

Суворовска сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхозой луговод нүхэр Колодин гэгшэ өөрынгөө хүдэлмэри тухай ингэжэ хэлэбэ:

— Үнгэрһэн жэлдэ гектар бүриһөө дунда зэргээр 35 центнер үбһэ хуряагаа һаа, мүнөө жэлдэ үшөө үлүү ургаса абахаб. Сабшалангай ургасые дээшэлүүлхын тулада угаа ехэ хүдэлмэри хэхэ хэрэгтэй. Шангалаар уһа урине саг соонь, һайн шанартайгаар уһалха гэхэ шухала. Саашань нүхэр Колодин сабшалангые заатагүй хорёолхо хэрэгтэй гэжэ хэлээ.

Тэрэшэлэн суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн луговодууд Иволгын аймагай Гильбирын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой эрэгтэй эмэгтэй колхозникүүдэй үүсхэлээр дэгэрһэн Бүхэреспубликанска социалистическэ мүрысөөндэ илаха түлөө сабшалан дээгүүр уламжа һайнаар хүдэлмэрилхэ ёһотойбди гэжэ нэгэн һаналаар мэдүүлбэ.

Удаань, суглаанда хабаадагшад сабшалангай ургасые жэгдэрүүлэн һайжаруулжа, 1946 ондо Герасимовска участогуудһаа дунда зэргээр гектар бүриин 60 центнер, ондоо участогуудһаа га бүриин 15 центнерһээ бага бэшэ ургаса абахые уряалан аймагай бүхы колхозникүүд болон малажалай хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаһан байна.

Баргажанай аймагай эрэгтэй эмэгтэй колхозникүүд луговодууд болон малажалай бүхы хүдэлмэрилэгшэд зорилго хадаа сабшалангые жэгдэрүүлэн һайжаруулха, тэрэнэй ургасые дээшэлүүлхэ, үбһэнэй валова суглуулгы ехэдхэхын түлөө эршэтэйгээр оролдожо адуу малдаа тэжээлэй бата бэхи база байгуулха ябадал болоно.

М. АРЬЯЕВА.

Солото луговод Герасимовай звенодо

Республикын солото луговод В. А. Герасимовай түрүүлдэг колхозой сабшалан дээгүүр үндэр ургасын түлөө тэмсэлэй хүдэлмэри эршэтэйгээр ябажа байна. 18 партсъездын нэрэмжэтэ энэ артелиин эрэгтэй эмэгтэй колхозникүүд Сэлэнгын аймаг соо түрүүлэн, Иволгынхидай хандалгые зүбшөөн хэлсэжэ, һайшаагаад, сабшалангые жэгдэрүүлэн һайжаруулха, тэрэнэй ургасые дээшэлүүлхэ, үбһэнэй валова суглуулгые ехэдхэхэ шухала хэмжээнүүдые хараалһан уялгануудые абажа, Бүхэреспубликанска социалистическэ мүрысөөндэ эршэтэйгээр оролсоо һэн.

Тэрэ үдэрһөө хойшо энэ артелиин членүүд сабшалан дээгүүр үбэлэй үеын хүдэлмэриие һайнаар үнгэргэжэ эхилээ. Колхоздо эмхидхэгдэһэн 3 звеное солото луговод В. А. Герасимов, А. А. Сапов, А. Н. Брянский гэгшэд хүтэлбэрилнэ. Эдэ звенонуудай членүүд сабшалан дээрэ 2.500 шарга наг шэбхэ зөөһэн, 50 гектарта тоһо хаяһан байха юм. Үтэг шэбхэ хэгдэһэн участок дээрэ саһан тогтоогдоо. 15 гектар сабшалан бургааһа харганааһаа сэбэрлэгдэһэн байна.

Сабшалан хорёолжо посхоодлохын тулада 1.500 һурагаар отолгодоо. Москва город ба Сталинска һунгуулиин округой һунгагдаһан һунгуулиин урда тээхи суглаан дээрэ нүхэр Сталинай хэлэһэн үгэдэ харюу болгон, энэ звеногой членүүд үшөөл агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые саг соонь, эрхим шанартайгаар үнгэргэжэ, сабшалангай үндэр ургаса хуряаха тоһо һонор уялгануудые абаад, һаян дээрэ тэмсэжэ улам хурдалжа байха юм. Солото луговод нүхэр Герасимовай түрэт колхозой членүүд 1946 ондо урдынхиһаа үлүү ехэ ургаса хуряажа, адуу малдаа тэжээлэй бата бэхи база байгуулхань лабтай.

„Овцевод" совхозой хонишод

Малай үбэлжэлгэ туд абалгын амжалтатайгаар үнгэргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ соготойгоор оролсоһон «Овцевод» совхозой түрүү хонишод һайн хүдэлмэриин ульгэр жэшээ харуулжа байна. Бальжи Цыбенова гэгшын хүтэлбэрилдэг отарын хонишод үбэлые уттуулан һайн бэлэдхэл хээ һэн. Тэрэнэй ашаар, бүхы хонидынь урин дулаан, һаруул байрада хононо. Хашаа болгааһан болон хурьгадайнь байранууд саг үргэлжэ гуримтай, сэбэр байдаг.

Хүн бүхэн харууһалдаг хонидоо оролдосотойгоор адуулдаг, саг соонь үһалдаг байха юм. Хээрын бэлшээреэр адуулагдадаг 100 гаран хонидынь үргэлжэ һайн харгалда ябана. Адуулагдажа байһан хонидой шадал шэнээе отарые хүтэлбэрилэгшэ ходо шалгадаг байна.

Үбэлэй түрүүшын һаранууудай туршаа соо дээрэхи отарын хонид тураа, хорогүй байха юм. Бэлшээриие зүбөөр хэрэглэһэнэй ашаар, энэ отарынхид үбһэ тэжээл арбилаа.

1946 ондо хони үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ ябадал хангахын зорилгоор, Боргойн «Овцевод» совхозой түрүү отарын хонишод социалистическэ мүрысөөндэ бултадаа оролсоһон байна.

Б. ЦЫРЕНОВА.

Сэрэгшэдэй бүлэнэргэ туһаламжа

Агууехэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ улаан сэрэгшэдэй бүлэнэрһоо халуун анхаралаар хүреэлэгдэжэ, түлеэ залһаар, байра байдалаар ба эдеэ хоолоор хангагдажа байгаа. Мүнөө энхэ амгалан сагай ерээд байхада тэрэ анхарал һуларааагүй, фронтһоо бусажа ерэһэн сэрэгшэдтэ ба инвалидуудта, мүн фронтдо наһа бараһан сэрэгшэдэй бүлэнэртэ мүн лэ тиимэ туһаламжанууд саг үргэлжэ үзүүлэгдэһээр.

Улан-Удын гүрэнэй нарохозтвын хэргэдэхи тусхай комисси сэрэгһээ бусажа ерэгшэдэй бүлэнэртэ нилээд ехэ туһаламжа үзүүлһэн байха юм.

Һүүлэй мэдээгээр тус комисси бэлэдэл 8 тонно хартаабха, 12 тонно капуста, 5000 түхэригэй сэнтэй элдэб хубсаһа, 525 кубометр түлеэ, 217 тонно шулуун нүүрһэ үгэһэн байна. Гадна 140 паар валенка, 123 метр бүд үгтөө.

Гүрэнэй ссуда

Коммунальна банк энэ жэлэй туршада эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай 7 инвалидуудта байра бариха хэрэгтэнь туһаламжа үзүүлэн, 70 мянган түхэриг урһаламжалан үгэбэ.

Мүн гэр байраа шэнэдхэн заһабарилха хэрэгтэ 3 хүндэ 3—3 мянган түхэригэй ссуда 5 жэлэй турша соо бусаагдахаар үгтэбэ.

АДУУ МАЛДАА ТЭЖЭЭЛЭЙ БАТА БЭХИ БАЗА БАЙГУУЛАЯ

...түрүү колхозууд сабшалангые һайжаруулха, тэрэнэй ...дээшэлүүлхэ, үбһэнэй валова ...ехэдхэхын түлөө ...үүсхэлээр социалистическэ ...эршэмтэйгээр оролсоод. ...хэрэг дээрэнь бэелүүлнэ.

...аймагай Сталинай нэрэмжэтэ ...түрүүлэгшэ нүхэр ...партийна организациинь ...Цыдыпов) сабшалангые ...үбһэнэй үндэр ургаса хуряаха ...ургэн далайсатайгаар ...колхозой хараалһан түсэб ...сабшалангай газар һайжаруулхадаа, 1945 ондо дунда ...бүриһөө 5,8 центнер ур...һаа, мүнөө жэлдэ га бүри... центнер үбһэн хуряагдаха ...үбһэнэй валова суглуулгые ...хойлтой сасуулхада 2.5 ...хоор хараалагдана. Ста... колхозойхид иимэ ур... зорилгоор, 100 гектарта ...10.000—аад шарга ...сабшалан үтэгжүүлхэ байна ...мүнөөнһөө бэелүүлэгдэжэ ...шэбхэ зөөхөөр томилогдо... малай байрануудаар ...гараһан лэ шэбхэнь ...зөөдэг байна. Тэрэшэлэн ...һуваг канавануудые ...сабшалангаа хоёр ...хараална.

...аймагай колхозуудаар луговодческо, герасимовска—32 звенонууд эмхидхэгдээ. Энэ жэлдэ тус аймагай колхозууд 2960 гектарта үтэг шэбхэ хэхэ, сабшалан дээрэ 165 мянган шарга наг шэбхэ тарааха, хэдэн олон һуваг канавануудые заһабарилжа газар уһалха байна. Тэрэшэлэн дээрэхи аймагай колхозууд сабшалангаа посхоодлохын тулада һадаг, һургааг оголжо байха юм. Энэ жэлдэ Закаменай колхозууд хамтадаа 4000 шахуу сабшалан борнойлхоор түсэблэнхэй.

Бичурын, Хэжэнгын, Тарбагатайн түрүү колхозууд иволгынхидай хандалгата болотоор харюусажа байха юм. Бичурын колхозууд дүүрэн бэшэ мэдээгээр 23 мянган шарга наг шэбхэ шэрэжэ сабшалан дээрэ гаргаһан ба үбһэнэй валова суглуулгые дээшэлүүлхэ бусад хэмжээнүүдые али болохоор бэелүүлжэ байха юм.

Тарбагатайн аймагай «Победитель» колхозой членүүд сабшалан дээрэ 2 мянган гаран шарга наг шэбхэ шэрэһэн газар уһалхын тулада мүльһэ бэлэдхэһэн байна.

Сэлэнгын, Бичурын, Хэжэнгын, Закаменай, Тарбагатайн аймагуудай зарим колхозуудай сабшалангые һайжаруулха хэмжээ-ябуулганууды барагаар ябуулжа байһан болобошье һаань, республикын олонхи аймаг, колхозууд иволгынхидай үнэтэ үүсхэлые аяар мүнөө хүртэр хүсэд дэмжээгүй байһаар. Тиимэ баримтануудые харуулнаб гэхэдэ, аймагуудтахи зарим партийна, советскэ, газартаряалангай органуудай сабшалангые һайжаруулан, үндэр ургаса хуряажа социалистическэ малажалдаа тэжээлэй бата бэхи бааза байгуулха хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандаһые элирхэйлнэ. ВКП(б)-гэй Кударын, Яруунын айком ба аймагай гүйсэдхэхэ комитедүүд сабшалангые һайжаруулха талаар колхозуудайнгаа ямаршье хэмжээ ябуулганууды үнгэргэжэ байһан тухай мэдэхэгүй байба. Тиимэһээ эдэ аймагуудай зарим колхозууд сабшалан һайжаруулха хүдэлмэриие бодотоор түсэблөөшьегүй байха юм.

Кяхтын аймагай олохон колхозууд сабшалангай ургасые дээшэлүүлхэ тушаа бодото анхаралаа табяагүй байһаар. Тус аймагай Ворошиловай, Калининай нэрэмжэтэ колхозууд үбһэнэй ургасые дээшэлүүлхэ талаар мүнөө хүртэр ямаршье хүдэлмэри ябуулнагүй.

Кабанскын, Прибайкальска, Торнин аймагуудай хүтэлбэрилхы эмхи-зургаанууд колхозуудай сабшалан һайжаруулха түсэбүүдые зохёохо хэрэгтэ энэ гэхэ туһаламжа хүргөөгүй байна.

Колхозуудаар үбһэнэй ургасые дээшэлүүлхын түлөө республикын Наркомзем түбхын түрүүндэ тэрэнэй малажалай Управлени мүнөө хүртэр онсо анхаралаа хандуулаагүй байһаар. Тэдэ хатаа сабшалангые жэгдэрүүлэн һайжаруулха тэрэнэй ургасые дээшэлүүлхэ, үбһэнэй валова суглуулые ехэдхэхын түлөө республика соо үргэнөөр дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөе бодотоор хүтэлбэрилхэгүйһөө гадна, аймагуудаар ямаршье хүдэлмэриин үнгэргэгдэжэ байһаниие хүсэд мэдэнэгүй.

Эдэ бүхы халаа республикын олонхи колхозуудаар сабшалан һайжаруулха хүдэлмэриин хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байһан шалтагаануудай нэгэниинь болоно үтэнэ. Хэрбээ республикын Наркомзем, аймагуудтахи партийна, советскэ, газартаряалангай органууд болон колхоз, совхозуудай сабшалангай ургасые дээшэлүүлхын түлөө дэлгэрһэн хүдэлөөндэ бүтэдэнгитые элсүүлэн, тэдэнэрэй дундахи социалистическэ мүрысөөе бодото хүтэлбэреер хангаһан байгаа һаань, иволгынхидай үүсхэл гаргаһан сагһаа хойшо нилээдгүй ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ байгаа. Сабшалангые жэгдэрүүлэн һайжаруулха, тэрэнһээ абтаха ургасые дээшэлүүлхэ, үбһэнэй валова суглуулгые ехэдхэхэ ябадал колхоз, малажалай фермэ, болон бүхы колхозникүүдэй шухала зорилго мүн. Юуб гэхэдэ, бидэнэр сабшалангые һайжаруулха, үбһэнэй үндэр ургаса хуряахадаа, адуу малаа садхаалан ба шэмэтэй тэжээлээр гүйсэд хангажа, малажалаа улам хүгжүүлэн, тэрэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ байнабди.

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой XXII дохи пленум болбол социалистическэ малажалда тэжээлэй бата бэхи бааза байгуулха хэрэгтэ тусгаар анхарал табиһан байха юм. Тиихэ зуураа, пленум болбол тэжээлэй бата бэхи бааза байгуулха хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулжа, сабшалангай ургасые дээшэлүүлхэ шухала хэмжээнүүдые абахыень республикын Наркомзем, ВКП(б)-гэй айком болон аймгүйсэдкомуудһаа эрилтэ хэһэн байна.

Пленумэй энэ тогтоолые заатагүй бэелүүлэн, сабшалангые жэгдэрүүлэн һайжаруулха, тэрэнэй ургасые дээшэлүүлхэ, үбһэнэй валова суглуулгые ехэдхэхэ бүхы хэмжээнүүдые энэ гэһээр үнгэргэхэ хэрэгтэй. Мүнөө хабар боложо, сабшалан һайжаруулха хүдэлмэридэ жэгдэрэн оролсохо эрхим болзорнууд тудаба. Тиимэдэ агротехническэ хэмжээ-ябуулганууды үнгэргэхэ, һуваг канавануудые заһабарилха, сабшалангай газарые бургааһа харганаа, модо шулуунһаа сэбэрлэхэ, посхоод бариха, һаднаг һургааг бэлэдхэхэ эдэ бүхы халаа колхоз бүхэнөөр түргэдхэгдэхэ зэргэтэй. Луговодческо, герасимовска звенонууд өөһэдынгөө дундахи социалистическэ мүрысөөе улам шангадхан, сабшалан һайжаруулха хэрэгтэ үшөө эршэмтэйгээр оролсохо байна. Герасимовска, луговодческо звено бүхэндэ сабшалангай газар, мори унаа болон зэр зэмсэгүүдыень тушаажа үгэхэ, тэдэнэрэй ажалые зүбөөр эмхидхэхэ, хүдэлмэридэнь бодото туһаламжа үзүүлхэ ябадал колхозуудай правлени ба партийна организацинуудай шухала зорилго мүн.

Нютагуудтахи партийна, советскэ, газартаряалангай орган, хүдөө ажалай мэргэжэлтэд болбол колхоз бүхэнэй сабшалан һайжаруулха хүдэлмэриие хэрзэргээр ябуулжа байһыень ходоодоо шалгажа, дутуу дундануудыень элирүүлэн, тэдэнэртэ үдэр бүриин хүтэлбэри ба туһаламжа хүргэхэ байна.

Республикын бүхы ажалшад нүхэр Сталинай түүхэтэ үгэдэ харюу болгон социалистическэ мүрысөөнэй ябасые улам шангадхаба. Мүн тэдэнэртэй хамта герасимовска, луговодческо звенонууд сабшалангые һайжаруулан, үбһэнэй үндэр ургаса хуряахын түлөө үшөө шангаар тэмсэхэ байһандань батаар найдагдана.

Н. МУНКУЕВ, ВКП(б)-гэй обкомой малажалай таһагай инструктор.

Немецкэ сэрэгэи гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэдые сүүдлэхэ Нюрнбергдэхи процесс

Февралиин 28-ай үдэшын заседани

НЮРНБЕРГ, февралиин 28. (ТАСС). Трибуналай февралиин 28-ай үдэшын заседани дээрэ англиийска гэмнэлтын түлөөлэгшэ Максуэлл-Файф гэгшэ США-hаа главна гэмнэгшэ Джексоной баримтануудые дэмжэжэ, штурмовой отрядууд (СА) болбол гэмтэ организаци гэжэ соносхогдохо ёhотой гэжэ мэдүүлбэ. Найман гэм нэгдэгшэд болбол СА-тай нягта харилсаатай байhан ба энэ гэмтэ организацые хүтэлбэрилхы hуури эзэлжэ байhан байна. Абаад үзэбэл гансахан гэмнэгдэгшэ Герингын ажал-ябуулгын үндэhөөр СА-гэй гэмтэй байhан тухай Трибуналай шиидхэбэри гаргахада хүрэхэ байна».— гэжэ гэмнэгшэ хэлэнэ.

Саашань гэмнэгшэ болбол немецкэ генеральна штабай ба германска зэбсэгтэ хүсэнүүдэй верховно командованиин гэмтэ шэнжэ шарай элирүүлэн баталха хэрэгтэ орожо Генеральна штабай зохёоhон дүримэй ёhоор тэрээндэ юhэн штабай начальнигуудай гэхэ гү, али тусхай командалагшанарай тушаал бии байгаа гэжэ тэрэ хэлэнэ. 1939 оной февральhаа 1945 оной май хүртэр эдэ тушаалнуудта 22 хүн хүдэлмэрилhэн байна, эдэнэй 18 хүниинь мүнөө амиды байна. Энэ дүримтэй тааруулан, нэгэ үгөөр хэлэхэдэ «Оберфейльсхаберта» нэгэдэhэн бүлэг тушаалнууд байhан байна. Дайнай үе соо эдэ тушаалнуудта 110 офицернүүд хүдэлмэрилhэн байна. Дайнай эхин орой доо 20 тухай «Обербефейльсхабернууд» байhан аад, дайнай hүүлэй үетэ эдэнэй тоо 50 хүртэр олон болоhон байна. Энэ сэрэгэй hурэг шунахай үзэлтэн болбол германска зэбсэгтэ хүсэнүүдые өөрынгөө гарта барижа байhан ба эдэ хүсэнүүдэй гэмтэ ажал-ябуулгыень шэглүүлжэ байhан байна. «Хүнэй дура зориггүй байхада тэрээниие дээдэ тушаалда табижа болохогүй ба тэдэнэй хэhэнэй адли тиимэ янзаар гэмтэ ажал-ябуулга хэхые баалажа болохогүй гэжэ бидэ баталнабди. Эзэлжэ абтаhан документнүүд ба тэдэнэй өөhэдынь хэлэhэн үгын стенограммануудhаа абтаhан баримтанууд эдэ организацинуудай ажал-ябуулгань гэмтэй байгаа гэжэ харуулна. Энээнhээ гадна, эдэ организацинуудай гэмтэй байhан ушар болбол 5 гэмнэгдэгшэдэй, тэдэнэй тоодо Кейтель ба Йодль гэгшэдэй, эдэ гэмтэ организацинуудай эдибхитэй гэшүүд байhан дээрэhээ гэршэлэгдэнэ гэжэ Максуэлл-Файф мэдүүлнэ.

Трибуналда харуулагдаhан документнүүдые баримталжа, Максуэлл-Файф болбол эдэ организацинуудай гэмтэй байhан тухай шиидхэбэри гаргахада эдэнэр гүйсэд хангалтатай болоно гэжэ тоолоно.

hүүлээрынь францууска гэмнэлтын түлөөлэгшэ үгэ хэлэбэ. Тэрэ хадаа өөрынгөө дура зоригые арадай ехэнхи хубида үлгэтэ болгохые оролдожо, гүрэнэй интересэ хохирол болохоор ажал ябуулhан ямаршье организацинуудые гэмтэй гэжэ соносхохо тухай статьянууд францууска уголовно кодексдэ бии гэжэ сүүдтэ hануулна. Гэмнэгшэ болбол хуулида харша тиимэ организаци ба бүлэгүүтэй ажал-ябуулгые тодорхойгоор шэнжэн хэлэнэ. Энэнэй үндэhөөр францууска гэмнэгшэ болбол гэмнэлтын шиидхэбэридэ тоологдоhон германска организацинуудые гэмтэй гэжэ соносхохые сүүдhээ гуйна.

Францууска гэмнэлтын hүүлээр СССР-hээ главна гэмнэгшэ нүхэр Руденко үгэ хэлэхэдээ, гэмнэгшэд Джексон ба Максуэлл Файф гэгшэдэй хэлэhэнэй гол принципүүдыень зүбшөөрhэнөө хэлэжэ. «Минии hанахада, энэ асуудалые эли тодорхой болгохын тула энээндэ холбоотой хоёр асуудалые элирүүлэн хизаарлаха шухала: материальна эрхын асуудал —ямар организацинууд ба ямар бүлэгүүд гэмтэй гэжэ соносхогдохо ёhотой болохо ба процессуальна эрхын асуудал —организациин гэмтэ ябадалые тоолохо гү, али арсахын түлөө үшөө баримтанууд болохо документнүүд ба гэршэнүүд ямар журамтайгаар харуулагдаха ёhотойб. Хамагай түрүүндэ материальна эрхын асуудал. Организацинуудай уголовно харюусалгын тухай асуудал Трибуналда табигдаагүй ба табигдахашьегүй гэдэгые онсолон тэмдэглэхэнь шухала. Саашадаа тэрэшэлэн гэмнэгшэтэй hанал-ли тэрэ hуугшад гү, али эдэ организацинуудай зарим бүлэгүүдhээ гадна бусад организацинуудай зарим гэшүүдтэй тус тусай харюусалгын тухай асуудал Трибуналда табигдаагүй ба табигдахашьегүй байна. Трибуналай устав болбол ондоо шүүмые хараална. Ямар нэгэн бүлэг гү, али организациин ямаршье гэшэнэй тухай хэрэгые харахадаа тэдэ нюурай ямаршье ажал-ябуулгын түлөө шиидхэгдэхэ болоо haань, Трибунал болбол тэрэ гэмнэгдэгшын байhан бүлэг гү, али организациие гэмтэ организаци гэжэ тоолохо эрхэтэй гэжэ 9-дэхи статьяда заагдана. Тиимэ ушарhаа организациие гэмтэй гэжэ тоолохо тухай үгэ хэлэгдэнэ. Тиимэл хизаарлалтайгаар организациие гэмтэй гэжэ тоолохо эрхые устав заана. Хэрбээ Трибуналай ямар нэгэн бүлэгые гү, али организациие гэмтэй гэжэ тоолоо hаа гар табиhан алишье талын национальна засаг болбол эдэ бүлэгүүд гү, али организацинуудта хабаадагшадые национальна, сэрэгэй ба эзэмдэлгын Трибуналнуудай сүүдүүдтэ татаха эрхэтэй юм энэ үедэ бүлэгэй гү, али организациин гэмтэ ябадалань элирүүлэгдэhэн гэжэ тоологдохо ба арсалдаха ушар гаргаха ёhогүй байна.

Тиимэ тула устав болбол организациие гэмтэй гэжэ тоолохоно эрхын хоёр хойшолонгые харуулна:

1). Трибуналай гэмтэй гэжэ тоолоhон организацида хабаадаhанай түлөө харюусалгатай болгохо хэрэг национальна Трибуналнуудай үялгань бэшэ, эрхэнь юм.

2). Хэрбээ Уласхоорондын сэрэгэй Трибуналай гэмтэй гэжэ тоолоо хадань национальна Трибунал болбол энэ организациие гэмтэй гэжэ тоолохо үялгатай. Тиимэ ушарhаа Трибуналай организациие гэмтэй гэжэ тоолоhон ябадал болбол энэ организациин бүхы гэшүүдые национальна сүүдүүдээр автоматическа гү, али тиимэрхүү организациин бүхы гэшүүдые ямаршье илгаагүйгөөр заабол сүүдтэ татаха ябадал бэшэ болоно. Гэмтэ организациин зарим гэшүүдые гэмнэхэ ба тус тустань харюусалга хүлеэлгэхэ асуудал болбол бүримүhэн национальна сүүдүүдэй мэдэлдэ байна. Уставай 10-дахи статьяда заагдаhанай ёhоор гэмтэй гэжэ тоологдоhон организациин байдалые буруушааха гү, али арсалдаа хэхэ ябадалые национальна сүүдүүд гараха ёhогүй гэжэ, мэтэлэйнь гансахан энэ талые Трибунал хизаарлана гэжэ мэдүүлнэ.

Процессуальна журамай тухай асуудалнуудта ороходоо нүхэр Руденко болбол олон янзын гитлеровскэ организациин гэшүүдhээ Трибуналай абаhан олон тооной гуйлтанууд хадаа организациин гэмтэй гэжэ тоолохо эрхын үрые буруугаар ойлгоhонhоо болобо гэжэ тооложо Нүхэр Руденко болбол гэмтэ организацинуудай тухай гэршын мэдүүлгэнүүдые дуулахань боломжотой ба таатай байна гэжэ тоолобошье hаа организацинуудай хэдэн мянган гү, али арбаад мянгаад гэшүүдые байра дээрэнь гү, али сүүдтэ дуудажа үргэнөөр мүрдэхэ ябадалhаа асарhан байгаа. «Үнэндөө дүрбэн ороной гэмнэгшэдэй трибуналда харуулhан баримтанууд болбол гэмнэлтын шиидхэбэридэ заагдаhан организацинуудые гэмтэй гэжэ тоолохо хүсэд үндэhэ үгэнэ» гэжэ нүхэр Руденко хэлэнэ.

Имперскэ правительствые үмөөрэгшэ Кубушек гэгшэ түрүүлэгшын урилгаар үгэ хэлэбэ. Тэрэнэй хэлэhэн үгэ хадаа Трибунал болбол гэмтэй гэжэ гэмнэгдэжэ байhан ямар нэгэн организацинуудай гансал юрэнхы шэглэлтые тодорхойлон хаража үзэхэ бэшэ, харин тэрэнэй гэшүүдэй тус тустаа хэhэн этибхиень хараалда абаха гэhэн удхатай байба.

Гэмтэ организацинуудай олон миллион гэшүүдые сүүдтэ дуудажа, асуулта хэхэ ябадалай ехэ хүндэ болохо тула, үмөөрэгшэ хадаа тэдэнэй байhан бүхы газарнуудта, тайлбарилан хэлэхэдэ мүнөө үедэ тэдэнэй ехэнхиинь байhан лагерьнүүдтэ организацинуудай зарим гэшүүдhээ асуулта хэжэ шухала материалнуудые суглуулхые дурадхана.

Гитлеровскэ партиин хүтэлбэрилхы корпусой үмөөрэгшэ Серватиус болбол гол түлэб Кубушек гэгшын баримтые дабтана.

Гестапые үмөөрэгшэ Меркель гэгшэ хаагдагшадай лагерьта ороhон гестапын агентнүүдтэй харилсажа шадаагүйдөө гомдоно. Бухэли организацинуудые гэмтэй гэжэ соносхохо ябадал болбол эрхын хэрэгүүдтэ шэнэ юумэ болохо мэтэ байна гэжэ Меркель мэдүүлнэ.

Меркель гэгшын үгэ хэлэлгээр Трибуналай үдэшын заседани хаагдаба.

Мартын 1-эй үглөөнэй заседани

НЮРНБЕРГ, мартын 1. (ТАСС). Мүнөөдэр үглөөнэй заседаниин эхиндэ СА гэжэ нэрлэгдэдэг штурмовигуудай организациие үмөөрэгшэ адвокат Леффлер болбол СА-гэй гэм тухай өөрынгөө hанал болодые хэлэжэ байна. Гэмтэ... материалнуудые ямаршье бэлэнгүйгөөр арсан, үмөөрэгшэ болбол СА гэжэ организациие хорогүй ба ямаршье гэмтэ ябадалда хабаадалсаагүй гэжэ харуулхые оролдобо. Тиимэ ябадалые гитлеровскэ заговоршигуудай, организациин удхые ба тэдэнэй нэгэн hанамжатанай хэлэ... гэмтэ ябадалнуудые арсаха шалтагаар... тулада, Леффлер болбол эдэ гэмтэ ябадалнуудые «немецкэ арадай ха... политическэ бол... сэрэгүй арад ба амгалан ... тулада политическэ үзэл бодолдо хилдахан орошодог юм» гэжэ ... тэдэнэй мэдүүлгэ эрэ сагаарaa hэтэбэ.

Өөрынгөө үгэ хэлэлгын hүүлдэ Леффлер хадаа СА-е гэмтэй организаци гэжэ тоолохогүйе Трибуналые гуйба.

Леффлерэй hүүлдэ СС-ые («hэхюулай отрядууд» гэжэ нэрэтэ) ба СД-е («Аюулгүйн албан» гэжэ нэрэтэ) үмөөрэгшэ адвокат Бабелл үгэ хэлэбэ.

Үмөөрэгшэдэй hанал хадаа организацинуудай гэмтэ ябадалые миил процесс hүүлдэ тодорхойлжо болохо айна гэжэ Бабелл хэлэбэ. Тэрэнhээ байгаа ай Бабелл ба тэрэшэлэн бусад үмөөрэгшэд болбол гитлеровскэ организацинуудые сүүдлэхэ процессые сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэдые сүүдлэхэ процессhээ таhалха гэжэ тоолоно.

Трибуналай үглөөнэй заседани үмөөрэгшэд Леффлер ба Бабелл гэгшэдэй үгэ хэлэлгээр дүүрэбэ.

Мартын 1-эй үдэшын заседани

НЮРНБЕРГ, мартын 1. (ТАСС). Трибуналай мартын 1-нэй үдэшын заседани болбол Уласхоорондын сэрэгэй Трибуналай энэ процесс дээрэ зургаан немецкэ организацинуудые гэмтэ гэжэ соносхохоноой юридическэ үндэhэ hуури ехэ шүүмжэ энэ хэлсэ гэдэ зорюу агдаhан байна. Генеральна штабые ба германска верховно командованиие үмөөрэгшэ Латернзер болбол өөрынгөө хэлэлгэдэ баримтануудые дабтан, бухы организацинуудые гэмтэ ябадал хэhэн дээрэ тоолжо болохогүй, юундэб гэхэдэ эдэ организацида зэмэгүйшье хүнүүд бии юм гэжэ баталхаар оролдоhон байна. Өөрынгөө үмөөрэгшэ организацинууд тушаа хэлэхэдээ, Латернзер болбол эдэ организацинууд юридическэ удхаараа организацинууд бэшэ тула эдэниие гэмтэ ябадалтан гэжэ соносхохо ямаршье үндэhэ hууригүй гэжэ мэдээлнэ.

Үмөөрэгшэдэй тэмдэглэhэн үгэнүүдтэ харюусан, америкаанска гэмнэлтын түлөөлэгшэ Джексон болбол үмөөрэлгын гол хамаг баримтануудынь тэдэнэй ябадал хэhэн организацинуудай олон гэшүүдэй зэмэгүйе баталха гэжэ зорюулагдаhан байна гэжэ заана. Гэмнэгдэhэн организацинуудай гэшүүдэй олониинь эдэ организацинуудай гэмтэ ябадалай зорилгонуудые мэдэхэгүй байгаа гэжэ үмөөрэгшэд баталхаар зорибод. Организациин гэшүүн бүхэн организациингаа гэмтэ ябадалые мэдэхэ байна гэжэ гэмнэлтын баталхые үмөө... хүсэнэ. Энээниие арсан Джексон иигэжэ хэлэнэ:

„Гэмтэ ябадалай организацида ороhон зэмэгүй хүнүүд саазалгаар хэhээгдэхэ шэнгеэр энэ харуулагдаhан тон олон баримтануудые дуулахада угаа хүндэ байна. Хэрээ Германиида советскэ нюур удадай үлэл тарлаха гэhэн зорилготой байгаабол, бидэ энээниие бүхы дэлхэй дээрэ элирүүлэн үгөөр, өөрынгөө зорилгоор ябаха байгаабди. Бидэ эндэ агууехэ илангаша-гүрэнүүдые түлөөлнэбди. Тэдэ гүрэнүүд хадаа зэмэгүй амитадые үхүүлхэ hанаагүй юм. Нацистска гэмтэ ябадалтай организацинуудта гэшүүтэ байдалнай хэлы шэнээн hула байгаа хүл сэтгэл өөр хандахые нацистска журамда байhан зон обло... юм ха!»

Трибунал болбол бухы гитлеровскэ организацинууд ба тэдэнэй филиалнууд тушаа материалнуудые хараха ёhотой гэhэн үмөөрэлгын баримтые арсан, Джексон хэлэнэ: Эдэ бухы hалбаринуудые ба таhалгануудые сүүдлэхэдэ тон ехэ саг хэрэгтэй байгаа. Бидэ нацистска организацинуудай гэшүүн бүхэнэй хэрэгые хараха аргагүй ди. Бидэ хадаа бүлэгүүд ба организацинуудай гэмтэ ябадалые шэнжэн үзэнэбди. Хэрбээ организаци гэмтэ ябадалтай гэжэ тоологдобол, тэрэнэй гэшүүдэй хуби заяа тухай асуудал табигдаhан hэжэггүй бэзэ. Эзэмдэлгын засагууд болбол эдэнүүд тушаа зүб өөрөө баталха тухай асуудалые өөhэдөө шиидхэхэ ёhотой».

Энээнэй hүүлдэ сүүдэй түрүүлэгшэ ба гэшүүд Джексондо процессуальна эрхын удаахи хэдэн асуудалнуудые табина. Тэрэ асуудалнуудта Джексон болбол хамагай түрүүн өөрынгөө ба тиигээд америкаанска гэмнэлтын hанал мэдүүлэн харюу үгэнэ. Джексоной hүүлээр үмөөрэлгэдэ арсан англиийска гэмнэгшэ Дэвид Максуэлл-Файф үгэ хэлэнэ. Гитлеровскэ организацинуудта зарим зэмэгүй хүнүүд байhан тула тэдэ организацинуудые сагаарулха гэhэн үмөөрэгшэдэй баримтануудые үндэhэ hууригүй гэжэ мүн лэ Джексондо адляар Дэвид Максуэлл-Файф дабтана.

Үмөөрэлтэ хадаа дахяад лэ өөhэдынгөө баримтануудые дабтаха ба саашань үргэ жэлүүлхэ хүсэлөө мэдүүлнэ. Үмөөрэгшэд болбол гэмнэлтэдэ өөhэдынгөө hаналые хэлэхэ арга үгэхэ ёhотой гэжэ түрүүлэгшэ үмөөрэгшэдтэ ойлгуулна. Советскэ ба францууска гэмнэлтын түлөөлэгшэд өөhэдынгөө hаналые үглөөдэр хэлэхэ байна.

Энээгээр Трибуналай үдэшын заседани дүүрэнэ.

Мартын 2-ой үглөөнэй заседани

НЮРНБЕРГ, мартын 2. (ТАСС). Трибуналай мартын 2-ой үглөөнэй заседаниин эхиндэ СССР-hээ главна гэмнэгшэ нүхэр Руденко үгэ хэлэбэ.

Тон түрүүндэ асуудалай эрхын талаар элирүүлгэ оруулха шухала гэжэ намда харагдана гэжэ—тэрэ мэдүүлбэ. Организациие гэмтэ гэжэ элирхэйлэн тоололго хадаа тэрээниие миил лэ сүүдтэ үгэхэ гү, али тэрээнhээ үлэмжэ, энэ организациин бухы гэшүүдые сүүдлэхэ тухай Трибуналай Уставта заабари үгы байна. Устав хадаа энээнhээ тад ондоо шэнжэтэй тодорхой заабаритай байна. Нэгэтэ бэшэ сүүдтэ уншагдаhан Трибуналай Уставай 10-дахи статья болбол национальна сүүдүүд хадаа эрхэтэй, тиихэдээ гэмтэ гэжэ тоологдоhон организацинуудай гэшүүдые сүүдлэхэ үялгатай бэшэ. Тиимэ дээрэhээ, гэмтэ организациин зарим гэшүүдые сүүдлэхэ ба хэhээхэ тухай асуудал болбол национальна сүүдүүдэй мэдэлдэ байна. Трибуналые эмхидхэhэн ба тэрэнэй Уставые баталан абаhан оронуудай орон болгоной судебнэ дээдэ эрхэ иигэжэ гансал нэгэ талаараа хизаарлагдаhан байна: гэмтэ гэжэ тоологдоhон организациин гэмтэ ябадалнуудай шэнжэ шарай тухай национальна сүүдүүд болбол арсалдаха ёhогүй. Договор баталhан гүрэнүүдэй судебнэ дээдэ эрхэдэ Трибунал саашанхи хизаарлалтануудые оруулжа шадахагүй. Тиимэ дээрэhээ США-hаа главна гэмнэгшэ Джексон болбол организациие гэмтэ гэжэ тоолоhон ушар хадаа организациин гэшүүдые олоорынь сүүдлүүлгэдэ миин лэ асарха гэhэн ябадал хуули гуримай үндэhөөр гараhан бэшэ, харин хаанаб хажуудa түрэhэн, hанаанhаа абажа зохёоhон үгэнүүдэй үрэ мүн гэжэ бүрин үндэhэтэйгөөр эндэ хэлээ.

Үмөөрэгшэдэй нэгэнь—Серватиус, Трибуналай хуули гаргаха засагай тухай Трибуналай урда хэлэhэн байна гэжэ гэмнэгшэ үргэлжэлнэ. Эрхэ сүлөөдэ дуратай бухы арадуудай интересэ дүрбэн державануудай эмхидхэhэн Уласхоорондын сэрэгэй Трибуналай нэрэ хүндэ угаа ехэ байна. Тиигэбэшье Трибунал болбол судебнэ орган шэнги хуули гаргаха засаггүй ба байхашье ёhогүй. Организациин гэмтэ шэнжэ шарай тухай асуудалые шиидхэхэдээ Трибунал болбол юрдөөл өөрынгөө хуули—Устав дээрэ үндэhэлhэн гэмтэ организацинуудые тоолохо тухай асуудалые өөрөө амяараа шиидхэхэ эрхые хэрэглэнэ. Тиигэхэдээ, хуулиин хүсэндэ ороhон сүүдэй приговор хадаа хуулиин удхашанартай болоно гэдэгшэ, зүгөөр хүсэтэй болоhон ямаршье судебнэ приговорэй удхашанарынь пимэ.

Үмөөрэгшэ Кубушек хадаа гэмтэ организацинууд тухай Уставай элирхэйлгэнүүд болбол эрхын асуудалда түрүүшын шэнэ юумэ гэдэгшэ гэжэ хэлээ гэжэ гэмнэгшэ хэлэнэ. Нэгэ талаараа энэ зүб. Уласхоорондын сэрэгэй Трибуналые байгуулга хадаа өөрөө тон түрүүндэ шэнэ юм гэдэгшэ, мүн Устав ба тэрэнэй бухы элирхэйлгэнүүд шэнэ юумэнүүд болоно.

Хэрбээ үмөөрэлтэ болбол энээндэ гомдохо хэрэгтэй гэжэ тоолоо hаа, энэ эрхын асуудалай шэнэ юумэнүүдые бии болгоhон шалтагаанууд хадаа—гэмнэгдэгшэдэй ба тэдэнтэй хабаадалсагшадай хэhэн ба хүн түрэлтэнэй түүхэ домогто үзэгдөө мэдэгдээгүй байhан ехэ хүндэ зэрлиг аашанууд болоно гэжэ hануулхада үлүү бэшэ байна. Имагтал эдэ зэрлиг аашанууд хадаа дэлхэйе, арадуудай эрхэ сүлөө ба ажабайдалые гэмтэ ябадалнуудhаа зайлуулхын түлөө шэнэ эрхын хэмжээ-ябуулгануудые бии болгохые эриhэн байна. Тиигэбэшье энэ Трибунал байгуулhан гүрэнүүд ба бухы эрхэ сүлөөдэ дуратай арадууд эрхын идейнүүдтэ ба энэ шүүбэриин принципүүдтэ урбалтагүй сэхэ үлэнэ гээшэ. Тиимэ дээрэhээ гэмтэ организацида хабаадаhанай түлөө харюусалтата болгохо ушар гансал тэрэнэй нюурай зэмэй байхада тогтоогдохо болоно. Нюурай харюусалтануудай тухай асуудал болбол тодорхойгоор национальна сүүдүүдээр шиидхэгдэхэ байна.

СС-тэнэй зарим нэгэн звенонууд болбол гэмтэ зорилгонуудые табяагүй гэжэ энд хэлэhэн байна гэжэ нүхэр Руденко үргэлжэлнэ. Харин тиихэдэ гэмтэ зорилгонуудта алба хээгүй нейтральна частьнуудые фашистска аппаратда олохон оорхэ байна. Жэшээлхэдэ, СС-тэнэй үмөөрэгшэ Бабелл СС-тэнэй системэдэ байhан нохойнуудые үсхэхэ ажалай шэнжэлэлгын учреждениие нэрлэhэн байна. Абаад үзэхэдэ энэ предприяти олонидтэ туhатай шэнги харагдана. Харин тиихэдэ, «нохой үсхэхэ ажалай эрдэмтэд» энэ учреждениидэ нохойнуудые хүнүүдтэ аhажа, хохиролдо ороhон хүнүүдые таhа татажа хаяхые hургаад байгаа. Эдэ «нохой үсхэгшэдые» СС-тэнhээ зайлуулжа болохо гээшэ гү?

Данцигта нэгэ «научно-шэнжэлэлгын институт» хүнэй өөхэнhөө мыло хэлэг байгаа. Эдэ «мыловарнуудые» толгойн харюусалгаhаа зайлуулха гүүбди,—гэжэ гэмнэгшэ мэдүүлнэ.

Үмөөрэлтөөр хоёр практическа мэдүүлгэнүүд табигдаhан байна: Гэмтэ организацинууд тухай хэрэгые тусхай хэрэг болгохо, мэдүүлгэнүүдые ба мэдээнүүдые суглуулхын түлөө лагерьнуудаар үмөөрэлтэ эмхидхэхэ. Эдэ хоёр мэдүүлгэнүүд хадаа хэрэг дээрээ Трибуналда табигдаhан арадуудай угаа ехэ зорилгонуудые дүүргэхэдэ хэдэн тодо бэшэ hаад тодорхойнуудые ушаруулна. Гэмтэ организацинууд тухай асуудалые эдэ организацинуудай гэшүүд тухай тодорхой хэрэгүүдые хаража үзэхэтэй хамта шиидхэхэ эрхэ Трибуналда үгэhэн Устав соо эдэ зорилгонууд болбол эли тодоор бэшэгдэнхэй. Тиимэ дээрэhээ организацинууд тухай хэрэгые ондоо тусхай хэрэг болгохо гэжэ гуйлтатайгаар Трибуналда хандаха ябадал болбол Уставые эбдэхэтэй адли болоно.

Гэмтэй организацинууд гэжэ тоолохые гэмнэлтын дурадхаhан бухы организацинууд болбол гэмнэгдэгшэдэй hанаали дээрэ hүүгшатаар харуулагдажа байна гэжэ нүхэр Руденко саашадаа хэлэнэ. Тиимэ дээрэhээ али нэгэн организациин гэмтэ шэнжэ шарай тухай шиидхэбэринүүдые гаргахада Трибуналда гүйсэд хэрэгтэй элирхэйлэн баталгын материалнууд орожо байна. Иимэ байдалда организаци тухай мэдүүлгэнүүдые үгэжэ шадаха тусхай гэршэнүүдые дуудалга хадаа элирхэйлэн баталгын дабталгын материал боложо үгэхэ байна.

Өөрынгөө үгые дүүргэхэдээ нүхэр Руденко болбол үмөөрэлтын зарим нэгэн баримтануудые хаража үзэлгэдэ хандана. Организациие гэмтэ гэжэ тоолоhоной эсэстэ хэдэн миллион немецүүд—эдэ организацинуудай гэшүүд сүүдлүүлэгдэхэ болоно гэжэ үмөөрэлтэ хэлээ гэжэ гэмнэгшэ хэлэнэ. Өөрынгөө нүхэдтэй—гэмнэгшэдтэй хамта би иигэжэ бодоногүйб. Би ондоо юумэн тухай хэлэхэ hанаатайб. Үмөөрэлтэ хадаа хэдэн миллион сүүдлүүлэгшэдые баримталжа үнэн шүүмжэлэгын хүдэлөөндэ hаад хэхээ оролдоно. Харин бидэнэй урда, гитлеровскэ агрессиитэй болоhон тэмсэлдэ хүндэ хүшэрнүүдые ба зоболонгуудые дабажа гараhан арадуудай түлөөлэгшэдэй урда, бухы эрхэ сүлөөдэ дуратай арадуудай hанал болоной мэдэрэлэй урда ондоо тоонууд, ондоо миллионууд зайлашагүй болоно. Энэ болбол Треблинкдэ, Освенцимдэ, Дахауда ба Бухенвальдда, Майданекта ба Киевтэ зобоогдожо алуулагдаhан хэдэн миллион гэм зэмэгүй хүнүүд болоно. Хүн түрэлтэндэ эсэргүүсэжэ зорюулhан фашистскэ организацинуудай зэрлиг муухай системые няза дарахын түлөө бухы юумэнүүдые хэхэ манай үялга болоно.

Гитлеровецүүдэй хэhэн гэмтэ ябадалнууд хадаа хэмжээ хязгаргүй. Тиигэбэшье үhөө болбол бидэнэй нюдые халхалхагүй, бухы германска арадые ... ябадал гаргахагүй байна. Т... бөөр шүүмжэлхэ ябадал ... зэрлиг муухай аашанууд ... үгэхэгүйн түлөө өөрыгөө ха... hамааруулхагүй байна. Три... өөрынгөө замаар үнэн сэхэ... ба түргэн шиидхэбэридэ х... тэдые тэдэнэй бухы гэмтэ ... нь түлөө дүүрэн хэмжээгэ... гэжэ бидэнэр гүнзэгыгөөр ...

СССР-hээ главна гэмнэгшэ ... денкын үгэ хэлэhэнэй ... Биддл гэмнэгдэгшэ организ... тэдэнэй гэшүүдтэ хамаа... асуудалнуудые тэрээндэ таби...

Удаань Трибунал болбо... Дикс, Серватиус ба Кубуше... гэмнэгдэгшэ организаци... байhанай тушаа асуудалнуу... хэлэхэ арга-боломжо үгэбэ. ... заседаниин эсэстэ үмөөрэгш... ба Леффлер гэгшэд гитлеровс... запинуудай гэмтэ ябадалн... хэйлхэ тушаа үгэ хэлэбэ.

Үмөөрэгшэдэй асуудалнуу... жа англиийска гэмнэгшэ Дэвид... Файф үгэ хэлээ.

Иигээд Трибуналай үглөөн... дүүрэбэ.

Мартын 4-эй үглөөнэй заседани

НЮРНБЕРГ, мартын 4. (ТАСС). Трибуналай ! үглөөнэй заседани советскэ гэмнэлтын түлөөлэгшэ нүхэр Смирновой үгэ хэлэлгээр эхилбэ. Хэдэн гэршэнүүдhээ асуултануудые hаяар абахатай хамта плендэ ороhон британска агаарай хүсэнүүдэй 50 офицернүүдые немецүүдэй алаhан тухай британска тусхай отчетые соносхохо шухала гэжэ нэгэ хэды үдэрэй саада тэдэ Трибунал заабари үгэhэн байна гэжэ гэмнэгшэ hануулна. Гэмтэ ябадалнуудай ниитэ элирхайлгэ үгэhэн ба хэгдэhэн гэмтэ ябадалай т... гоной тус тустаа харюусал... ниие тогтооhон энэ отчетые ... уншана. Тэрэнэй удаа тэд... түрүүлэгшэ лорд Лоуренс гэ... таар гэмнэгшэ болбол энэ о... руулгые мүн тэрэшэлэн у...

Энээнэй удаа тэдэ Трибу... гэршэнүүдые дуулаха тухай... шалэн документнүүдые аса... руулха гэhэн үмөөрэгшэд... хаража үзэлгэдэ оробо.

Мартын 4-эй үдэшын заседани

НЮРНБЕРГ, мартын 4. (ТАСС). Трибуналай мартын 4-эй үдэшын заседани дээрэ Франкые үмөөрэгшэ Зейдель ба Фрикые үмөөрэгшэ Паненбеккер гэгшэд үгэ хэлэбэ. Тэдэнэр гэршэнэрые дуулаха ба документнүүдые Трибуналай хэрэгүүдтэ хабсаруулха тухай баримталhан байна.

Түрүүлэгшэ үглөөдэрэй ... тор заhарлалта соносхобо. ... гэршэнэрые дуулаха туха... үмөөрэгшэд баримталжа ... байна.

Бухы Юлийскэ Крайна ба Триестые Югославитай ... тухай Юлийскэ Крайнын шажан мүргэлэй албахаагшадай эрилтэ

БЕЛГРАД, мартын 3. (ТАСС). Белградска радиогой дамжуулhанай ёhоор, «Приморско дневник» гэжэ газетэ болбол Юлийскэ Крайнын, Словенын ба Хорватын шажан мүргэлэй албахаагшадай Итали—Югославиин хилые тогтоохо Уласхоорондын комиссида барюулагдаха бэшэгые тунхаглаба. Энэ бэшэгэй авторнууд бухы Юлийскэ Крайные ба Триестые Югославитай ниилүүлхэ эрилтэ хэhэн байна.

—Бидэ Приморидахи словенскэ ба хорватска шажан мүргэлэй албахаагшад, —гэжэ бэшэг соонь хэлэгдэнэ,—Итали,-Югославиин хилэ тогтоохо Уласхоорондын комиссиин ерэhэнтэй дашарамдуулан хамагай түрүүн өөhэдынгөө тон үсөөн байhаниие хэлэхэ ёhотойбди, юундэб гэхэдэ 25 жэлэй турша соо итальянска засаг манние мүрдэhэн байна. Итали болбол бага яhатануудай тухай асуудалые христианска удхатайгаар шиидхэжэ шадахагүй гэжэ комисси мэдэнэ гээшэ, юундэб гэхэдэ Итали хадаа харин территоринуудые хүсэрхэн гаднашалха гэжэ hэдэг юм. Приморье хадаа ... зар гээшэ. Югославиин ... ёhоор денацификациин (... hээ аппарадаа сэбэрлэхэ) ... венна комиссиин суглаан ... захиргаанай, культурно-... дээсэлнүүд итальянецүүд... дажа байха зэргэтэй. ... стын» мэдээсэhэнэй ёhоор ... гль гэгшэ түрүүтэй ... дээрэ 90 чиновнигуудые ... гаргаха гэжэ тогтоогдоhон ... лэй апрельдэ 889 чиновни... мэриhөөнь гаргаhаниие ... байна. Комиссиин хаража ... зуун хэрэгүүд болбол үни... hаан үгы болошоhон фаши... тай байбашье, комиссиин ... рим газетэнүүд тон томо ... бэшэнэд.

«Эстеррейхише Фольк...» газетэ түрүү статья соогоо ... проблемые хүсэдөөр түйла... хэнэ.

Арад зоной заримые андалдаи абалгаха тухай ... Чехословацкэ хэлсээндэ гар табилган

БУДАПЕШТ, февралиин 27. (ТАСС). Арад зоной зарьмые андалдан абалсаха тухай Прагада хэлсэгдэhэн венгро-чехословацка хэлсээе баталжа гар табихаяа чехословацка гадаадын хэрэгүүдэй министерствын статссекретарь Клементис түрүүтэй Чехословакиин делегаци Будапештдэ ерэбэ гэжэ мэдээсэгдэhэн байна.

Февралиин 26-да делегаци болбол Венгриин гадаадын хэрэгүүдэй министр Дьеньеши түрүүтэй венгерскэ правительствын түлөөлэгшэдтэй хөөрэлдөө хэжэ эхилбэ.

Чехословацка венгерск... нэгэдэхи заседаниин hүүл... ба хөөрэлдөөндэ байлсаха... элшэн түлөөлэгшэ ба Чех... лөөлhэн министр Крно ... скэ республикын президен... тан гэгшэтэй уулзаhан ба...

Мүнөөдэр үглөөнhөө эхи... чехословацка комисси ба... нүүхэе үргэлжэлүүлжэ, ... ниие андалдажа абалсаха ... хэhэн хэлсээндэ гараа т... hэн байна.

Хэлсээн болбол Чехосл... герскэ парламентнуудаар ... даха болоно.

Бразилида забастовконууд болоно

РИО-ДЕ-ЖАНЕЙРО, февралиин 26. (ТАСС). Бразилиин олонхи городуудта үе үе болоод лэ нютагай стачканууд болоно. Тэдэнь зарим газарта, жэшээнь Рио Гранде До Сул штадта, бүгэдэнитын забастовконууд болошоно. Сан Паулодо эдэб предприятинууд дээрэхи 100 мянган шахуу хүдэлмэришэд забастовко хэжэ үргэлжэлhөөр. Барретус городтохи мяха хүйтэрүүлдэг ажауйлдбэриин предприятинуудай хүдэлмэришэд забастовко хэжэ эхилhээр олон үдэр болобо. Белло Оризонтедэхи электроэнергическэ предприятинуудай хүдэлмэришэдэй хэдэн үдэр үргэлжэлhэн забастовко hаяхан дүүрэбэ. Хүдэлмэришэд өөhэдынгөө эрилтые хангажа шадаба.

Харюусалгата редакт... орлогшо Д. ...

МҮНӨӨДЭР К...
ПРОГРА...
«Тахир Зуда...
ЭРДЭ...
«Абайн ...
Үдэшын 6, 8, 10 ...

РЕДАКЦИ ба ХЭБЛЭХЭ ГАЗАРАЙ АДРЕС: г. Улан-Удэ; ул. Ленина 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Үнэн) ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23, АТС—1-80; зам. редактора—7-89; ответ. секретаря—2-23; отделов: партийной ... и промышленности—7.89; сельского хозяйства—6-03; писем и переводов—6-03 (2 зв.). объявлений 2-64 (2 зв.).

Н-02631

Типография Государственного газетного издательства при СНК БМАССР.